

ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

02 квітня 2024 року

м. Київ

Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду у складі:

головуючого Михайленка Д. Г., суддів Панкулича В. І., Семенникова О. Ю.,

за участю:

секретарів судового засідання Ляшинської А. Ю., Ворони К. О.,

представників позивача Міністерства юстиції України – Богатих І. В., Серовської Я. М.,
Туліна Р. А.,представників третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні
відповідача:товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «Альянс Холдинг», ТОВ «Інвест-Регіон»,
Shell Overseas Investments B. V., Cicerone Holding B. V., Bogstone Holding B. V. – Гупало К. П.,
Дякулича О. О., Наконечного В. В.,

ТОВ «Інвест-Регіон» – Кляшторного С. С.,

ТОВ «Альянс Ойл Україна» – Колесника О. І.,

розглянула апеляційні скарги Міністерства юстиції України та ТОВ «Альянс Ойл Україна»

на рішення Вищого антикорупційного суду (головуючий Ногачевський В. В., судді Галабала М. В.,
Крикливий В. В.) від 26.01.2024

у справі за позовом Міністерства юстиції України

до Худайнатова Едуарда Юрійовича,

треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні відповідача:

(1) Todwick Holdings Ltd (Тодвік Холдінгс ЛТД), (2) Cicerone Holding B. V. (Цицерон Холдінг
Б. В.), (3) Bogstone Holding B. V. (Богстоун Холдінг Б. В.), (4) ТОВ «Альянс Холдинг»,
(5) ТОВ «Інвест-Регіон», (6) Коларов Іван, (7) Eatongate Holdings Limited (Ітонгейт Холдінгз
Лімітед), (8) ТОВ «Нафтова компанія «Альянс-Україна», (9) ТОВ «Рентойл», (10) ТОВ «Альянс-
Україна», (11) ТОВ «Альянс Ойл Україна», (12) Shell Overseas Investments B. V. (Шелл Оверсіз
Інвестментс Б. В.),про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 статті 4 Закону України «Про
санкції».**Вступ**

1. Ця справа стосується застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів до Худайнатова Е. Ю. – російського бізнесмена, пов'язаного з енергетичним сектором росії. Він є власником однієї з найбільших російських приватних компаній – акціонерного товариства «Незалежна нафтогазова компанія» (попередні найменування – АТ «Нафтогазхолдинг», АТ «ННК-Актив», ТОВ «ННК-Актив», ВАТ «Нефтяна компанія «Альянс»).

2. У позові Мін'юст стверджував, що Худайнатов Е. Ю. сприяє збройній агресії рф проти України. Одночасно з цим він має непрямий вирішальний вплив на нафтогазовий бізнес в Україні, який представлений двома групами компаній: одна з них – забезпечує імпорт паливно-мастильних матеріалів на територію України [ТОВ «Нафтова компанія «Альянс-Україна» (далі – ТОВ «НК «Альянс-Україна»)], а інша – розподіл та транспортування палива через мережу автозаправних станцій Shell [ТОВ «Альянс-Холдинг»]. Тож позовні вимоги стосуються звернення в дохід держави відповідних часток у статутному капіталі цих двох компаній.

3. Суд першої інстанції серед іншого: (1) дійшов висновку, що Худайнатов Е. Ю. та підконтрольні йому підприємства суттєво сприяють завданню істотної шкоди національній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України шляхом сплати податків до державного бюджету країни-агресора та постачання паливно-мастильних матеріалів відповідним структурам для здійснення збройної агресії проти України; (2) встановив можливість Худайнатова Е. Ю. опосередковано (через інших фізичних та юридичних осіб) вчиняти дії тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» у розмірі 2,56 % його статутного капіталу та активами ТОВ «НК «Альянс-Україна» у розмірі 100 % його статутного капіталу; (3) стягнув в дохід держави 100 % частки у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна»; (4) дійшов висновку, що стягнення 2,56 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», якою фактично опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю., може порушити права непідсанкційної особи – Shell Overseas Investments B. V. (далі також – Shell).

4. Під час апеляційного розгляду Суд перевіряє законність рішення як в частині стягнення активів, так і в частині відмови у їх стягненні.

Історія провадження

5. 19.10.2022 Рада національної безпеки та оборони України (далі – РНБО) застосувала до Худайнатова Е. Ю. санкцію у вигляді блокування активів – тимчасове позбавлення права користуватися та розпоряджатися активами, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними (позиція 519 Додатку № 1 до рішення РНБО від 19.10.2022). Це рішення РНБО було введено в дію Указом Президента України від 19.10.2022 № 726/2022.

6. 04.10.2023 Міністерство юстиції України (далі – також Мін'юст) звернулось до Вищого антикорупційного суду з позовною заявою до Худайнатова Е. Ю. про застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів, щодо яких він може здійснювати права, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження: (1) 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг»; (2) 100 % частки у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна».

7. 26.01.2024 суд першої інстанції ухвалив рішення про часткове задоволення позову.

8. 31.01.2024 на це рішення Міністерство юстиції України та ТОВ «Альянс Ойл Україна» подали апеляційні скарги.

Зміст та мотиви рішення суду першої інстанції

9. 26.01.2024 Вищий антикорупційний суд прийняв рішення, яким:

(1) частково задовольнив позов Міністерства юстиції України;

(2) застосував до Худайнатова Е. Ю. санкцію, передбачену пунктом 1-1 частини 1 статті 4 Закону України «Про санкції» (далі – Закон про санкції);

(3) стягнув в дохід держави 100 % частки у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна» у розмірі 447 604 842,76 грн, складеному з часток, що належать компанії Eatongate Holdings Limited (далі також – Eatongate) [Кіпр, розмір частки: 323 110 907,44 грн], ТОВ «Рентойл» [розмір частки: 124 493 500 грн], ТОВ «Альянс-Україна» [розмір частки: 435,32 грн], стосовно якої Худайнатов Е. Ю. може здійснювати права, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження;

(4) відмовив в іншій частині позову, а саме у стягненні в дохід держави 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» у розмірі 270 836 475 грн, складеному з часток, що належать компанії Cicerone Holding B. V. [Нідерланди, розмір частки: 552 726 929,15 грн] та компанії Bogstone Holding B. V. [Нідерланди, розмір частки 570,85 грн; власником 100 % корпоративних прав цієї компанії є Cicerone Holding B. V.], яка є пропорційною частці компанії Todwick Holdings Ltd [Мальта] у Cicerone Holding B. V., стосовно якої Худайнатов Е. Ю. може здійснювати права, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження (далі також – Cicerone, Bogstone, Todwick відповідно).

10. Оскаржуване рішення обґрунтоване такими групами мотивів: (1) Мін'юст звернувся до суду з адміністративним позовом під час дії правового режиму воєнного стану; (2) на відповідача накладено санкцію у виді блокування активів за рішенням РНБО, його прийнято після набрання 24.05.2022 чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» від 12.05.2022 № 2257-ІХ; (3) для застосування заявленої санкції наявні підстави, передбачені підпунктами «а» та «б» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону про санкції; (4) відповідач опосередковано (через низку

юридичних осіб) може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, частиною активів ТОВ «Альянс Холдинг», але вони не підлягають стягненню в дохід держави; (5) відповідач опосередковано (через інших фізичних і юридичних осіб) може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, активами ТОВ «НК «Альянс-Україна», вони підлягають стягненню; (6) в умовах триваючої агресивної війни РФ проти України, застосування санкції, на переконання суду, співвідноситься з інтересами суспільства та є пропорційним.

11. Наявність підстави, передбаченої підпунктом «б» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону, для застосування санкції *[суттєве сприяння вчиненню дій або ухваленню рішень, зазначених у пункті 1 цієї частини, зокрема, але не виключно, шляхом фінансування або матеріально-технічного забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій, зокрема шляхом сплати податків, зборів до державного бюджету держави-агресора, якщо загальна сума таких платежів (окрім митних) за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент 40 млн грн для юридичної та 3 млн грн для фізичної особи, визначених за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період]* обґрунтовано таким: (1) відповідач одноосібно (опосередковано через компанію Alliance Oil Company Ltd, Бермудські острови) володіє усіма акціями АТ «ННК»; (2) АТ «ННК» є однією з найбільших російських приватних компаній і однією з провідних нафтовидобувних компаній, що здійснює пошук, розвідку і розробку родовищ нафти і газу, переробку нафти, а також видобуток і збут нафтопродуктів; (3) АТ «ННК» є основною материнською компанією в системі холдингу (групи компаній), до якого входять численні добувні та переробні підприємства, а також підприємства, що забезпечують збут нафтопродуктів та газу; (4) сума сплачених АТ «ННК» податків за III, IV квартали 2022 року та I квартал 2023 року становить 4 502 373 506 грн, що більш ніж у 112 разів перевищує встановлену законодавцем межу в 40 млн грн; (5) отже, відповідач та підконтрольна йому АТ «ННК» суттєво сприяють завданню істотної шкоди національній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, зокрема, шляхом фінансування та матеріально-технічного забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій.

12. Наявність підстави, передбаченої підпунктом «а» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону, для застосування санкції *[суттєве сприяння вчиненню дій або ухваленню рішень, зазначених у пункті 1 цієї частини, зокрема, але не виключно, шляхом сприяння збройній агресії проти України, окупації/анексії території, яка відповідно до Конституції України входить до складу України]* обґрунтовано таким: (1) відповідачу опосередковано належать ПАТ «ННК-Хабаровська нафтопродукт» та АТ «ННК-Приморнафтопродукт», також він наділений організаційно-розпорядчими повноваженнями, як керівник АТ «ННК-Ойл» (якому належить 95,38 % пакету акцій АТ «ННК-Приморнафтопродукт»); (2) зазначені підприємства протягом 2022-2023 років на виконання державного оборонного замовлення, здійснювали постачання паливно-мастильних матеріалів на користь воєнізованих, правоохоронних та силових структур, а також державних органів, що приймали та приймають участь у підготовці, забезпеченні та безпосередньому повномасштабному військовому вторгненні на територію України; (3) загальна сума такого постачання склала 1,5 млрд рублів.

13. Відповідач опосередковано (через інших фізичних і юридичних осіб) може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «НК «Альянс-Україна» з огляду на таке: (1) Худайнатов Е. Ю. через низку офшорних компаній є власником компанії Geltome Ltd, яка з вересня 2014 року є власником 100 % акцій компанії Eatongate Holdings Limited; (2) Eatongate є власником 72,18664 % у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна», інші 27,81326 % належать ТОВ «Рентойл», а 0,0001 % – ТОВ «Альянс-Україна»; (3) одночасно з цим, ТОВ «НК «Альянс-Україна» є власником статутного капіталу своїх засновників (учасників) ТОВ «Рентойл» та ТОВ «Альянс-Україна»; (4) у 2020 році 100 % акцій компанії Eatongate були відчужені на користь третьої особи – Коларова І.; (5) нині він є кінцевим бенефіціарним власником у формі непрямого вирішального впливу 4-українських компаній – ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Рентойл», ТОВ «Альянс Ойл Україна».

14. Висновок про здатність відповідача опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, активами ТОВ «НК «Альянс-Україна», зроблено на підставі таких обставин: (1) пов'язаність бенефіціарного власника Коларова І. з відповідачем; (2) пов'язаність колишнього бенефіціарного власника Ірини Чернюк Філіппу з відповідачем; (3) відсутність будь-яких змін у менеджменті українських компаній після зміни кінцевого бенефіціарного власника з Ірини Чернюк Філіппу на Коларова І.; (4) наявність чинних довіреностей, виданих зазначеними вище 4-ма українськими товариствами, на компанію відповідача; (5) відчуження корпоративних прав Eatongate на користь Коларова Івана було

вимушеним, формальним кроком, адже на Ірину Чернюк Філіппу могли бути накладені санкції української владою.

15. Відмова в стягненні частини активів ТОВ «Альянс Холдинг» мотивована такими обставинами: (1) відповідач через низку компаній володіє компанією Todwick Holdings Ltd [через LLC Independent Petroleum Company Holdings > Independent Petroleum Company (IPC) Holdings CY Limited > Daumier Investments Limited > Geltome Ltd > Sauthonia Holdings Ltd > Todwick]; (2) згідно з документів, поданих позивачем – Todwick є власником 49 % (44 100 акцій) компанії Cicerone Holding B. V., а решта 51 % (45 900 акцій) цієї компанії належать компанії Shell Overseas Investments B. V.; (3) Cicerone є єдиним засновником Bogstone Holding B. V., а разом вони є засновниками ТОВ «Альянс Холдинг» [Cicerone на 99,9999 %, Bogstone на 0,0001 %]; (4) згідно з документами, наданими третіми особами – внаслідок додаткового випуску (емісії) акцій компанії Cicerone, здійсненої на підставі рішень Палати з питань підприємництва Апеляційного суду міста Амстердама (далі також – Палата з ПП чи Палата), частка Shell в компанії Cicerone (а відповідно й в ТОВ «Альянс Холдинг») зросла, а частка Todwick зменшилася до 2,56 %, при цьому кількість акцій, що належать компанії Todwick не змінилась; (5) суд не в праві змінювати факти, встановлені рішенням суду іноземної юрисдикції, щодо юридичної особи, зареєстрованої у іншій державі; (6) на момент розгляду позову Міністерства юстиції України за законодавством країни реєстрації юридичної особи, незалежно від того, чи емісія має постійний чи тимчасовий характер, частка підсанкційної особи у компанії Cicerone становить 2,56 %, що відображено у реєстрах Торгової палати Нідерландів; (7) постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» від 03.03.2022 № 187 не може бути застосована до правочинів щодо збільшення акцій компанії Shell, оскільки нікчемність договору встановлюється законом, а не підзаконним нормативним актом, яким є ця постанова (далі – постанова КМУ № 187); (8) особистим законом Cicerone є право Королівства Нідерландів, а не право України; (9) суд вважає доведеним факт того, що відповідач опосередковано через Todwick може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» у розмірі 2,56 % його статутного капіталу, які пропорційні розміру пакету акцій Todwick в компанії Cicerone; (10) задоволення позову щодо стягнення частки ТОВ «Альянс Холдинг» порушить права третіх осіб (а саме права непідсанкційної юридичної особи – компанії Shell, яка жодного відношення до дій держави агресора в Україні не має), а тому у цій частині у позові слід відмовити; (11) суд не має юрисдикції щодо відчуження активів осіб, до яких застосовано санкції, які знаходяться не в Україні, і відповідно не може стягнути частку відповідача у компанії Cicerone, що знаходиться та зареєстрована у Нідерландах; (12) у разі стягнення судом частки належної відповідачу у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» державі належатиме 2,56 % статутного капіталу, а компанії Cicerone – 97,44%, проте частка відповідача в Cicerone і надалі залишатиметься у тому ж розмірі – 2,56 %, а отже він у якийсь момент матиме право вимагати розподілу прибутку, незважаючи на втрату своєї частки в українському товаристві; (13) законодавством не передбачено у межах вирішення цього адміністративного спору механізму відновлення порушеного права власності третіх осіб.

Вимоги та доводи апеляційної скарги Міністерства юстиції України

16. Мін'юст просив: (1) скасувати оскаржуване рішення в частині відмови у задоволенні позовних вимог про стягнення в дохід держави 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», (2) в цій частині ухвалити нове рішення, яким зазначені активи стягнути в дохід держави.

17. Свої вимоги обґрунтував: (1) невідповідністю висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи; (2) неповним з'ясуванням судом обставин, що мають значення для справи; (3) незастосуванням норм матеріального права, які підлягають застосуванню до спірних правовідносин, та прийняття рішення на підставі неналежних доказів.

18. Щодо фактичних обставин, які на думку позивача мали місце, та їх оцінку: (1) кінцевим бенефіціарним власником Todwick є Худайнатов Е. Ю., його внесок як учасника в статутний капітал компанії Cicerone (Нідерланди) дорівнює 270 836 475 грн, що відповідає частці в 49 % статутного капіталу; (2) після застосування до Худайнатова Е. Ю. рішенням Ради ЄС № 2022/883 від 03.06.2022 санкцій (серед яких, у тому числі заборона зміни обсягу цінних паперів, включаючи управління портфелем, та заборона зміни обсягу відсотків, дивідендів чи іншого доходу, що нараховується або створюється активами), компанія Shell почала вчиняти дії, результатом яких стало «розмивання» частки Худайнатова Е. Ю. в статутному капіталі Cicerone із 49 % до 2,56 %, шляхом випуску додаткових акцій та викупу їх Shell; (3) підставою вчинення таких дій компанії Shell, за твердженням третіх осіб на стороні відповідача, виступала необхідність додаткового

екстреного фінансування компанії ТОВ «Альянс Холдинг», яка виникла у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ в Україну; (4) «розмивання» частки здійснювалося на підставі укладеного між компаніями Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» договору підписки щодо простих акцій Cicerone від 05.10.2022 шляхом укладення договорів про випуск акцій між Cicerone та Shell; (5) дозволи на вчинення дій, які вимагали активної участі Худайнатов Е. Ю., без його участі та без участі Todwick отримані на підставі судових рішень Палати з ПП, в порядку вжиття тимчасових заходів у межах справи щодо розслідування політики Todwick; (6) максимального зменшення розміру частки Todwick у Cicerone вдалося досягти завдяки здійсненій 03.02.2023 компанією KPMG оцінці власного капіталу Cicerone станом на 30.06.2022, відповідно до якої середня оцінка Cicerone (єдиним активом якого виступає українська компанія ТОВ «Альянс Холдинг») дорівнює 700 000 доларів США, хоча розмір статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг» залишився незмінним; (7) за позицією третіх осіб у справі (з якою погодився суд першої інстанції, але оспорує позивач) на момент розгляду справи про застосування санкцій частка Todwick в компанії Cicerone становить всього 2,56 %.

19. Невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи (в частині невизнання судом факту штучності розмивання частки відповідача) полягає в такому: (1) матеріали справи не містять доказів, які свідчили б про необхідність екстреного фінансування та неможливості його здійснення у спосіб, відмінний від збільшення статутного капіталу Cicerone; (2) судові рішення Палати з ПП є тимчасовими заходами на період розгляду справи щодо розслідування політики Todwick, вони можуть бути оскаржені чи скасовані; (3) Палатою з ПП за незрозумілого «збігу обставин» незалежним управляючим призначено особу з адвокатського об'єднання, ключовим клієнтом якого виступає корпорація Shell; (4) попри зменшення частки Todwick у корпоративних правах Cicerone склад Ради директорів Cicerone не змінився, до неї, як і раніше, входять три директори, призначені Todwick; (5) при обранні методу та дати оцінки власного капіталу Shell, як замовником, обрано найбільш «вигідну» дату, яка дозволяла б максимально зменшити оціночну вартість компанії, з метою вчинення подальших дій, направлених на максимальне «розмиття» частки відповідача; (6) в ході судового розгляду було також встановлено дії та обставини, які група компаній Shell вчиняла та декларувала в ході судового розгляду в Нідерландах, які фактично не відповідали дійсності, зокрема, реалізація прийнятих рішень здійснювалася всупереч встановленій судом процедурі та в кінцевому випадку, в більшій мірі звелася до передачі активів на користь іншої підконтрольної Худайнатову Е. Ю. компанії; (7) встановлений судом розподіл часток між Todwick та Shell у складі компанії Cicerone не відповідає вимогам статей 12, 14 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», статей 2, 3, 5 Закону України «Про режим іноземного інвестування»; (8) зменшення частки підсанкційної особи відбулось не «фактично» (відчуження частки, збільшення статутного капіталу), а «оціночно»; (9) за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) за період з 25.09.2018 по теперішній час жодні зміни стосовно складу учасників або кінцевих бенефіціарних власників ТОВ «Альянс Холдинг» не вносилися, що свідчить про актуальність часток в структурі власності української компанії та пропорційність її опосередкованої приналежності підсанкційній особі, в тому обсязі, в якому вона існувала станом на 25.09.2018 – 270 836 475 грн (що пропорційно 49 % в складеному статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг»); (10) задекларована мета та дії з «екстреного фінансування» не відповідають подальшим заходам з їх реалізації (зокрема, потреба в наданні грошових коштів українській компанії задекларовано в червні 2022 року, в той час коли останні транші такої допомоги надавалися в березні 2023 року, підприємство більше року функціонувало за відсутності грошових надходжень з боку компанії Shell, тимчасово призначений директор одноособово змінив цільове призначення платежу з внеску до статутного капіталу підприємства на інше цільове призначення – протоколи зборів від 28.12.2022 та 27.03.2023, є докази існування інструментів фінансової мотивації як незалежного директора, так і зберігача акцій, для прийняття потрібних для Shell рішень); (11) суд не надав аргументованої оцінки зібраним у справі доказам та позиції позивача в частині фактичних обставин «розмивання» частки, а обмежився формальним посиланням на рішення суду іноземної юрисдикції, хоча дійсні обставини, які стали підставою для ухвалення цього рішення та його подальше виконання здійснювалося безпосередньо на території України; (12) суд констатував, що у разі задоволення позову Худайнатов Е. Ю. у якийсь момент матиме право вимагати розподілу прибутку, незважаючи на втрату своєї частки в українському товаристві, що є лише необґрунтованим припущенням.

20. Зазначені обставини в сукупності призвели до позбавлення Держави Україна очікуваного та справедливого права на компенсацію, яка може бути застосована до підсанкційної особи та реалізована за рахунок її активів.

Вимоги та короткий зміст апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна»

21. В апеляційній скарзі ТОВ «Альянс Ойл Україна» просило: (1) скасувати оскаржуване рішення; (2) ухвалити нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог в частині звернення в дохід держави 100 % частки у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна» – відмовити в повному обсязі.

22. Апеляційна скарга містила доводи щодо: (1) невідповідності матеріалам справи висновку суду про опосередкований вплив Худайнатов Е. Ю. на розпорядження активами ТОВ «НК «Альянс-Україна» та (2) непослідовності суду в частині оцінки впливу рішення про стягнення активів на права третіх осіб.

23. Суд дійшов помилкових висновків про такі обставини:

(1) пов'язаність Хутайнатов Е. Ю. з Коларовим І., який є кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «НК «Альянс-Україна», через компанію Eatongate, адже: (а) Коларов І. придбав 100 % акцій компанії Eatongate у 2020 році, тобто задовго до повномасштабного вторгнення РФ; (б) цей висновок ґрунтується на підставі припущень журналістів – публікацій в інтернет-ресурсах про наявність такого зв'язку через «яхту путіна» та через реєстрацію бізнесу дружини Худайнатов Е. Ю. на родича Коларова І. – Коларова Даниїля. Отже, рішення було прийнято на підставі неналежащих доказів – статей з непідтверджених джерел та соціальних мереж. При цьому навіть зі змісту цитованих судом публікацій не вбачається прямої пов'язаності Коларова І. та Худайнатов Е. Ю.;

(2) невідкладний продаж Худайнатовим Е. Ю. на користь Коларова І. компанії Eatongate. В обґрунтування цього висновку суд посилався на проект постанови Верховної Ради України № 9384 «Про схвалення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», який було внесено 07.12.2018 та в подальшому відкликано. На підтвердження цього суд знову використовує статтю в інтернет-виданні «Ділова столиця». В той час як продаж компанії Eatongate мав місце через два роки після цього, а саме наприкінці 2020 року – початку 2021 року;

(3) продаж компанії Eatongate на користь Коларова І. за заниженою ціною, оскільки суд не врахував об'єктивні фактори, які безпосередньо вплинули на вартість активів компанії, не послався на оцінку незалежного експерта, хоча суд міг призначити проведення відповідної економічної експертизи;

(4) незмінність менеджменту українських компаній після купівлі компанії Eatongate Коларовим І. як обставини пов'язаності останнього з Худайнатовим Е. Ю., адже зазначена обставина в цілому не має відношення до справи. Рішення про залишення менеджменту після купівлі компанії ґрунтувалось на низці чинників, серед яких ризики втрати ключового досвіду, нестабільності та втрати довіри, культурного конфлікту. Обов'язкова зміна менеджменту після зміни власника компанії не є поширеною практикою;

(5) невідкликання довіреностей, виданих українськими компаніями на компанію Daumier Investments Limited як обставини пов'язаності Коларова І. з Худайнатовим Е. Ю. Відкликати ці довіреності не було потреби адже, по-перше, всі вони стосувались одного й того ж питання – представництва інтересів у відносинах, пов'язаних з кредитним договором між Daumier Investments Limited та Банком ВТБ, по-друге, у позовній заяві Мін'юст зазначив, що станом на кінець 2020 року зазначена позика була погашена, тому ці відносини фактично не існували на момент продажу компанії Eatongate на користь Коларова І.

24. Щодо непослідовності суду в частині оцінки впливу рішення про стягнення активів на права третіх осіб апелянт зазначив таке: (1) суд відмовив в позові в частині стягнення в дохід держави 2,56 % частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» через неможливість її стягнення, адже це призведе до порушення прав третіх осіб. Тоді як при стягнення 100 % капіталу ТОВ «НК «Альянс-Україна» не надав жодної оцінки тому, як це може стосуватись прав третіх осіб. Тобто суд за аналогічних обставин ухвалив протилежні рішення; (2) Коларов І. в жодній країні не є підсанкційною особою, відносно нього немає будь-яких кримінальних справ. Так само відносно ТОВ «Альянс Ойл Україна» немає жодних кримінальних проваджень чи арештів майна Товариства.

Короткий зміст відзиву ТОВ «Альянс Холдинг» на апеляційну скаргу Мін'юсту

25. У відзиві представник ТОВ «Альянс Холдинг» просив апеляційну скаргу Мін'юсту залишити без задоволення, а рішення суду першої інстанції в частині відмови у стягнення в дохід держави активів ТОВ «Альянс Холдинг» – залишити без змін.

26. У відзиві наведено обґрунтування того, що: (1) Група Shell опосередковано володіє 97,44 %

статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг»; (2) стягнення будь-якої частки в ТОВ «Альянс Холдинг» є несправедливим та може порушити права Групи Shell як іноземного інвестора; (3) рішення суду першої інстанції відповідає підходам Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) та практиці Верховного Суду щодо аргументації судового рішення; (4) порушення прав Shell є належною підставою для відмови в позові; (5) постанова КМУ № 187 не застосовується у цій справі; (6) Худайнатов Е. Ю. не має жодного впливу на Cicerone; (7) позивач ігнорує судові рішення Королівства Нідерланди та основи корпоративного права; (8) ця справа не стосується санкцій ЄС, а випуск акцій Cicerone відбувся під контролем санкційного органу та судів Нідерландів; (9) суд першої інстанції правомірно взяв до уваги експертний висновок Є. Л. Ван Дер Шріка; (10) у цій справі не застосовується Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень.

Короткий зміст відзиву Мін'юсту на апеляційну скаргу ТОВ «Альянс Ойл Україна»

27. У відзиві Мін'юст просив залишити апеляційну скаргу ТОВ «Альянс Ойл Україна» без задоволення, а рішення суду першої інстанції в оскаржуваній частині – без змін.

28. Мін'юст вважав апеляційну скаргу Товариства необґрунтованою з таких підстав: (1) суд констатував пов'язаність Коларова І. та Худайнатова Е. Ю. не лише на підставі публікацій в мережі Інтернет, а й зокрема через компанію Molzoco, яка контролювалася Коларовим І. та була створена для інвестування третіх осіб у компанії, підконтрольні Худайнатову Е. Ю.; (2) дані, які містяться у статтях з інтернет-ресурсів, є належними та допустимими, адже відповідно до статті 99 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС) веб-сайти є електронними доказами. Зміст усіх статей з інтернету узгоджується між собою та матеріалами справи, апелянт не надав доказів на спростування таких відомостей; (3) відчуження 100 % акцій Eatongate на користь Коларова І. було формальним кроком з метою ухилитися від негативних наслідків застосування санкцій та зберегти свої активи в Україні у зв'язку з виявленням фактів співпраці Худайнатова Е. Ю. з представниками влади на окупованих територіях та наявністю у відкритих джерелах відомостей про пов'язаність колишнього бенефіціарного власника 4-х українських компаній – Ірини Чернюк Філіпу із Худайнатовим Е. Ю.; (4) продаж компанії Eatongate на користь Коларова І. відбулась за заниженою ціною; (5) незмінність менеджменту 4-х українських компаній після зміни бенефіціарного власника в сукупності з іншими доказами, свідчить про можливість здійснення відповідачем контролю над діяльністю українських підприємств; (6) щодо чинних довіреностей – Мін'юст не має відомостей щодо зняття всіх без виключення заходів забезпечення позики, а також відомостей щодо укладення угод про відступлення права вимоги за вказаним договором чи іншим правочином, які можуть призвести до відчуження корпоративних прав українських компаній, у тому числі на підставі цих довіреностей; (7) доводи апелянта про можливе порушення прав третіх осіб не підлягають дослідженню в межах цієї категорії справ; (8) Велика Палата ВС наголосила, що не кожне втручання у право мирно володіти майном зумовлює порушення принципу пропорційності. Розпочавши збройну агресію проти України, росія порушила фундаментальні норми і принципи міжнародного права, низку угод і договорів. Україна має право на захист. Чотири українські підприємства є активами Худайнатова Е. Ю., основною метою їх діяльності є отримання Худайнатовим Е. Ю. прибутку, який в подальшому спрямовується останнім на матеріально-технічне сприяння державі-агресору.

Короткий зміст відзиву ТОВ «Альянс Холдинг» на апеляційну скаргу ТОВ «Альянс Ойл Україна»

29. У відзиві представник ТОВ «Альянс Холдинг» просив залишити апеляційну скаргу ТОВ «Альянс Ойл Україна» без задоволення, а рішення суду першої інстанції в оскаржуваній частині – без змін.

30. Представник навів аргументи щодо відмінності фактичних обставин, з яких виходив суд при задоволенні вимог в частині стягнення у дохід держави 100 % частки ТОВ «НК «Альянс-Україна» (Гілка Коларова) та відмови у стягнення 49 % в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (Гілка Shell), а саме: (1) принципова різниця корпоративна структура. Так, у Гілці Shell є мажоритарний акціонер – компанія Shell, яка не перебуває під жодними санкціями, тоді як у Гілці Коларова є лише компанії, які на 100 % контролюються Худайнатовим Е. Ю. (Коларов І. є підпорядкованою та підконтрольною Худайнатову Е. Ю. особою), тому відсутні законні інтереси третіх (несанкційних) осіб; (2) в Гілці Shell активи Худайнатова Е. Ю., які можуть бути стягнуті в дохід держави без шкоди правам Групи Shell, знаходиться в Нідерландах – 2,56 % частки в Cicerone і суд не міг їх стягнути. У Гілці Коларова право тотожне праву розпорядження на 100 % здійснює одноособово Худайнатов Е. Ю. (Коларов І. є підпорядкованою та підконтрольною Худайнатову Е. Ю. особою); (3) Компанія Shell набула 97,44 % акцій ~~в Cicerone та одноособово~~ суду

в ТОВ «Альянс Холдинг» шляхом випуску нових акцій, тоді як кількість акцій Todwick залишилась незмінною. Худайнатов Е. Ю. діяв недобросовісно – відчужив свої компанії Коларову, щоб уникнути санкцій, однак продовжив фактично контролювати ці активи через Коларова. На відміну від цього у Гілці Shell відчуження не було та компанія Shell діяла добросовісно – набула 97,44 % акцій у Cicerone шляхом випуску нових акцій. Цей процес відбувався під наглядом та за погодженням із судом Нідерландів та Міністерства фінансів Нідерландів (органом, що відповідає за дотримання санкційної політики ЄС в Нідерландах).

Позиція учасників судового провадження

31. Представники Мін'юсту підтримали свою апеляційну скаргу та просили її задовольнити, проти задоволення апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна» заперечували.

32. Представник третьої особи ТОВ «Альянс Ойл Україна» підтримав свою апеляційну скаргу та просив її задовольнити.

33. Представники третіх осіб ТОВ «Альянс Холдинг», ТОВ «Інвест-Реґіон», Shell Overseas Investments B. V., Cicerone Holding B. V., Bogstone Holding B. V. заперечували проти задоволення апеляційних скарг Мін'юсту та ТОВ «Альянс Ойл Україна».

34. Інші учасники (їхні представники) в судове засідання не з'явились, їх неявка не перешкоджає розгляду апеляційної скарги (абзац 7 частини 8 статті 283-1 КАС).

Оцінка та мотиви Суду

(1) Межі апеляційного розгляду та встановлені судом першої інстанції неоспорені обставини

35. Суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права. Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї (частини 1-3 статті 308 КАС).

36. Рішення суду першої інстанції оскаржується: (1) позивачем (Міністерством юстиції України) в частині відмови в задоволенні позову, а саме відмови в застосуванні судом санкції у вигляді стягнення в дохід держави 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», що є пропорційною частці Todwick в компанії Cicerone (за твердженням позивача); (2) третьою особою на стороні відповідача (ТОВ «Альянс Ойл Україна») в частині застосування судом санкції у вигляді стягнення в дохід держави 100 % частки у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна».

37. Отже, в межах апеляційного перегляду Суд має вирішити такі питання: (1) чи є підстави для задоволення апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна» (щодо скасування стягнення активу, пов'язаного з підприємством, яке забезпечує імпорт нафтопродуктів та їх оптову реалізацію на території України); (2) чи є підстави для задоволення апеляційної скарги Міністерства юстиції України (щодо стягнення активу, пов'язаного з підприємством, що є оператором мережі АЗС Shell на території України).

38. Апелянтами не оспорується такі встановлені в оскаржуваному рішенні обставини:

[загальні]: (1) обставини, зазначені в підпунктах 1-3 пункту 10, пунктах 11-12 цієї постанови (висновки, викладені в розділах 4.1-4.4 оскаржуваного судового рішення);

[щодо ТОВ «Альянс Холдинг»]: (2) встановлена судом структура (ланцюги) корпоративного (прямого та опосередкованого) 100 % володіння відповідачем 100 % частками статутного капіталу ТОВ «ННК-ГРУП» (пф), IPC (Independent Petroleum Company) Holdings CY Limited (Кіпр), Daumier Investments Limited (Кіпр), Geltome Ltd (Кіпр), Sauthonia Holdings Ltd (Кіпр), Todwick (Мальта); (3) володіння компанією Todwick частиною акцій компанії Cicerone (Нідерланди) [щодо реального розміру цієї частки є спір між сторонами]; (4) Cicerone є єдиним засновником компанії Bogstone Holding B. V.; (5) Cicerone та Bogstone володіють ТОВ «Альянс Холдинг» (99,9999% та 0,0001 % відповідно); (6) ТОВ «Альянс Холдинг» є власником 100 % ТОВ «Інвест-Реґіон»; (7) відповідач опосередковано (через вказаних вище юридичних осіб: LLC Independent Petroleum Company Holdings > IPC (Independent Petroleum Company) Holdings CY Limited > Daumier Investments Limited > Geltome Ltd > Sauthonia Holdings Ltd > Todwick) може вчиняти дії тожожні за змістом здійсненню

права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» у розмірі його статутного капіталу, пропорційному розміру пакету акцій Todwick в компанії Cicerone (при цьому судом встановлено, що пакет акцій Todwick в компанії Cicerone становить частку 2,56 %, позивач же стверджує, що частка не змінилась та становить 49 %);

[щодо ТОВ «НК «Альянс-Україна»]: (7) відповідач через ряд офшорних компаній є власником компанії Geltome Ltd та з вересня 2014 року компанія Geltome Ltd є власником 100 % акцій компанії Eatongate; (8) частка Eatongate у статутному капіталі ТОВ «НК «Альянс Україна» складає 72,18664 %, а інші 27,81326 % належать ТОВ «Рентойл» та 0,0001 % – ТОВ «Альянс-Україна»; (9) ТОВ «НК «Альянс-Україна» належать 99,99962 % у статутному капіталі його ж засновника ТОВ «Рентойл», власником інших 0,00038 % є ТОВ «Альянс-Україна»; (10) ТОВ «НК «Альянс-Україна» належать 99,79 % у статутному капіталі його іншого засновника ТОВ «Альянс-Україна», решта 0,21 % належать ТОВ «Рентойл»; (11) ТОВ «НК «Альянс-Україна» є власником 99,9997 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Ойл Україна», інші 0,0003 % належать ТОВ «Альянс-Україна»; (12) у 2020 році 100 % акцій компанії Eatongate були відчужені Коларову І., нині він є кінцевим бенефіціарним власником у формі непрямого вирішального впливу ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Рентойл», ТОВ «Альянс Ойл Україна»; (13) номінальним утримувачем 100 % акцій компанії Eatongate є Христіана Пітта.

39. У цій справі апелянтами оспорується такі встановлені судом обставини та/чи висновки рішення: (1) пов'язаність Коларова І. як бенефіціарного власника ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Рентойл», ТОВ «Альянс Ойл Україна» з відповідачем, а відтак і обґрунтованість стягнення 100 % частки у статному капіталі ТОВ «НК «Альянс-Україна» (оспорює третя особа на стороні відповідача); (2) невизнання судом твердження позивача про штучність та незаконність розмивання частки контрольованої відповідачем компанії Todwick в статутному капіталі компанії Cicerone, внаслідок чого за висновком суду на момент розгляду справи про застосування санкцій її частка в статутному капіталі компанії Cicerone становить всього 2,56 %; (3) висновок суду про відсутність законних підстав та непропорційність втручання в права непідсанкційної особи – Shell Overseas Investments B. V. для стягнення частки в українському товаристві, оскільки такі наслідки (рішення) не здатні змінити розподіл часток між компанією Todwick та компанією Shell в статутному капіталі компанії Cicerone та незастосування судом пункту «с» частини 1 статті 7 та частини 4 статті 4 Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах; (4) незастосування судом норм пунктів 1 та 2 постанови КМУ № 187, які встановлюють нікчемність таких правочинів як договір підписки щодо простих акцій Cicerone від 05.10.2022 та договорів про випуск акцій.

(2) Щодо тлумачення та застосування окремих норм Закону про санкції при розгляді позовів про застосування санкцій у виді стягнення активів в дохід держави

40. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» від 12.05.2022 № 2257-IX, який набрав чинності 24.05.2022, внесені зміни до Закону про санкції. Цими змінами впроваджено новий вид санкції – стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними (пункт 1-1 частини 1 статті 4 Закону про санкції).

41. Принциповим для правильного вирішення справ про стягнення активів у порядку застосування цього виду санкції в цілому та вирішення апеляційних скарг у цій справі, зокрема, є серед іншого: (1) розуміння (тлумачення) категорії «опосередкованого вчинення дій, тотожних здійсненню права розпорядження активами»; (2) правильне визначення виду та обсягу активів, які мають підлягати стягненню в контексті пропорційності втручання у право власності особи.

42. Законодавець виділив таку категорію активів як «активи, щодо яких особа прямо або опосередковано вчиняє дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними» з метою охоплення майна, яке формально не належить суб'єкту (підсанкційній особі), але він неформалізовано контролює це майно, визначає його фактичну та/чи юридичну долю, тобто розпоряджається ним. Учасники справи не наводили заперечень щодо такого тлумачення судом цієї категорії.

43. Такий неформалізований контроль, враховуючи положення Закону про санкції, може здійснюватися як безпосередньо, так і через третіх осіб, на яких оформлено відповідне речове право.

44. У світлі цих висновків дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження в контексті суду

змісту та обсягу санкцій, на переконання Суду, повинні трактуватися ширше передбаченої статтею 317 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) складової права власності.

45. Про можливість відповідача прямо чи опосередковано вчиняти щодо активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, можуть свідчити різні обставини, які мають бути оцінені судом у сукупності, зокрема, але не виключно: (1) користування активом, в тому числі без оформлення правових відносин між власником та підсанкційною особою; (2) систематичність, тривалість, спосіб, обсяг та зміст користування активом підсанкційною особою (при чому таке користування не обов'язково має бути постійним або безперервним); (3) наявність між власником та підсанкційною особою безпосередніх або опосередкованих родинних, дружніх, корпоративних або інших зв'язків, відносин підпорядкування, найму тощо; (4) придбання активу за дорученням та/або в інтересах особи, яка не зазначена його власником; (5) здійснення підсанкційною особою та/або власником за її дорученням витрат, пов'язаних з утриманням активу; (6) здійснення підсанкційною особою та/або власником за її дорученням правочинів, пов'язаних з ефективним використанням активу; (7) поліпшення властивостей активу або підлаштування умов його використання під власні потреби; (8) можливість підсанкційної особи визначати користування активом іншими, пов'язаними з нею особами; (9) можливість підсанкційної особи впливати на долю активу, в тому числі шляхом надання відповідного доручення (вказівки) формальному власнику тощо.

46. Якщо спірними активами є пакет акцій акціонерного товариства, частка в статутному капіталі іншого господарського товариства або підприємство як цілісний майновий комплекс, такими обставинами, що свідчать про можливість відповідача прямо чи опосередковано вчиняти щодо них дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, може також визнаватись можливість підсанкційної особи: (1) визначати пріоритетні сфери розвитку, види господарської діяльності, цінову, кадрову, інвестиційну політику, коло контрагентів, асортимент продукції, що випускається, ринки її збуту тощо; (2) призначати (змінювати) керівництво підприємства, у тому числі видавати (відкликати) довіреності на здійснення значимих дій від його імені; (3) змінювати розмір статутного капіталу; (4) приймати рішення про реорганізацію, ліквідацію підприємства; (5) визначати долю прибутку компанії тощо.

47. Така спроможність може виникати у особи з огляду на володіння корпоративними правами, положення закону, статутних (чи інших аналогічних) документів компанії та/або пов'язаність особливого роду з іншими особами. В контексті корпоративних прав можливість вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження, нерозривно пов'язана з визначенням кінцевого (формального чи неформального) бенефіціарного власника юридичних осіб.

48. З формулювання досліджуваної норми також слідує, що стягненню в дохід держави підлягають як активи, які належать особі (тобто речові права на які належним чином офіційно оформлені), так і ті активи, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

49. При цьому для правильного вирішення справи також має значення про стягнення якого саме опосередковано контрольованого активу перед судом ставить питання позивач: виключно акцій (частки в статутному капіталі товариства) та/чи підконтрольного такому товариству майна або підприємства. У разі доведення позивачем наявності впливу (зв'язку) відповідача виключно на прийняття рішень іншим учасником (акціонером) товариства без можливості вирішення долі підконтрольних такому товариству активів, стягненню підлягатиме тільки частка такого іншого (підконтрольного) учасника. У разі ж якщо позивачем буде доведено наявність опосередкованого (через пряме або опосередковане володіння часткою в статутному капіталі товариства) впливу відповідача на фактичну та юридичну долю активів такого товариства (у тому числі підприємств), стягненню мають підлягати і такі активи. Ключовим питанням в ході такої перевірки має бути встановлення порядку прийняття рішень органами управління товариством відповідно до закону та статутних документів.

50. Інтереси інших осіб (зокрема, міноритарних акціонерів), які можуть бути порушеними в результаті застосування санкції у виді стягнення активів в дохід держави, можуть захищатися за межами адміністративної справи про застосування цієї санкції засобами приватного права.

51. У справах про стягнення частини активу з міноритарних акціонерів, які при цьому також не мають фактичного вирішального впливу щодо всього активу, суд не може стягнути такий актив повністю (разом із частками мажоритарного акціонера), а лише пропорційно частці міноритарного акціонера, щоб зберегти (не порушувати) інтереси мажоритарного акціонера.

(3) Щодо тягара, стандарту доказування та оцінки доказів у справах про стягнення активів в порядку накладення державою санкцій

52. Розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до КАС, в межах позовних вимог (стаття 9 КАС).

53. Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 КАС. Якщо учасник справи без поважних причин не надасть докази на пропозицію суду для підтвердження обставин, на які він посилається, суд вирішує справу на підставі наявних доказів (частини 1, 6 статті 77 КАС).

54. Суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні. Жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності. Суд надає оцінку як зібраним у справі доказам в цілому, так і кожному доказу (групі однотипних доказів), що міститься у справі, мотивує відхилення або врахування кожного доказу (групи доказів) (стаття 90 КАС).

55. У справах про застосування санкції суд виносить рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони (частина 6 статті 283-1 КАС).

56. Тобто застосовується стандарт доказування «переваги більш вагомих доказів» (*preponderance of the evidence*) або так званий баланс імовірностей (*balance of probabilities*). Тягар доведення факту вважається виконаним, якщо на підставі поданих доказів можна зробити висновок, що факт швидше мав місце, ніж ні. Такий підхід при оцінці доказів становить процесуальну особливість інституту застосування санкції у вигляді стягнення активів в дохід держави.

57. Верховний Суд неодноразово звертався до категорії стандарту доказування та відзначав, що принцип змагальності забезпечує повноту дослідження обставин справи. Цей принцип передбачає покладання тягара доказування на сторони. Одночасно цей принцип не передбачає обов'язку суду вважати доведеною та встановленою обставину, про яку сторона стверджує. Така обставина підлягає доказуванню таким чином, аби задовольнити, як правило, стандарт переваги більш вагомих доказів, тобто коли висновок про існування стверджуваної обставини з урахуванням поданих доказів видається більш вірогідним, ніж протилежний (постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 07.12.2022 у справі № 200/6156/20, постанови Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 24.03.2021 у справі № 320/4186/18, від 08.06.2022 у справі № 757/18772/19-ц, пункт 81 постанови Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 129/1033/13-ц (далі – КАС ВС, КЦС ВС, ВП ВС відповідно)).

58. Отже, використаний в національній системі термін «більша переконливість доказів» означає, що існують розумні припущення вважати, що факт скоріше має місце. При цьому, зазначений стандарт доказування підкреслює необхідність співставлення судом доказів, які надають позивач та відповідач. Тобто необхідним є не надати достатньо доказів для підтвердження певної обставини, а надати їх саме ту кількість, яка зможе переважити доводи протилежної сторони судового процесу.

59. Доказування зв'язку підсанкційної особи з активом (ствердження чи заперечення опосередкованого контролю його через третіх осіб), складу чи обсягу таких активів, інших обставин у кінцевому рахунку може зводитись не тільки до надання кожною з протилежних сторін своєї сукупності доказів на підтвердження власної позиції, які суд має зважити (співставити), і визначити ту сторону, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони, але й до співставлення версій сторін, пояснення ними фактів, встановлених на підставі загальної сукупності доказів, наданих суду. Вирішення судом питання «переваги більш вагомих доказів» або «балансу імовірностей» в такому випадку може трансформуватися й в питання – яка з протилежних версій (щодо того чи іншого локального факту чи обставин усієї справи) сторін видається більш переконливою (правдоподібною) і такою, що заслуговує на довіру. Зазначене відповідає положенням статей 75, 76, 90 та частини 6 статті 283-1 КАС.

60. Всі висновки щодо встановлення фактичних обставин у цій справі Суд буде робити на підставі зазначених вище особливостей доказування у справах про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 статті 4 Закону про санкції.

61. Ухвалою судді-доповідача від 06.02.2024 у цій справі було відмовлено Мін'юсту у задоволенні клопотання про витребування ряду доказів, зокрема: (1) від Shell – копії акціонерного договору між Shell та Todwick, копій документів, які подавались для одержання свідоцтва про реєстрацію випуску акцій Cicerone; (2) від Cicerone – звіту про оцінку, здійсненого KPMG, для цілей випуску акцій Cicerone, документів, на підставі яких був складений звіт, зауваження до звіту (якщо такі наявні), копій документів, які подавались для одержання свідоцтва про реєстрацію випуску акцій Cicerone, копій фінансових звітів Cicerone за 2021, 2022 роки, проспекту емісії акцій Cicerone; (3) від ТОВ «Альянс Холдинг» і ТОВ «Інвест-Регіон» – ряду документів.

62. Серед іншого така відмова була мотивована тим, що у цій справі суб'єкт владних повноважень (позивач Мін'юст) просив суд зобов'язати третіх осіб на стороні відповідача (ряд юридичних осіб приватного права, які мають протилежну з Мін'юстом процесуальну позицію та інтерес) надати суду докази на користь позиції Мін'юсту, тобто фактично надати цим учасникам докази проти самих себе. Також суддя-доповідач погодився з висновком суду першої інстанції, за яким Мін'юст шляхом отримання таких доказів намагався поставити під сумнів визнання на території України та виконання рішень Палати з питань підприємництва Апеляційного суду міста Амстердама. Так, в оскаржуваному рішенні суд першої інстанції, відмовляючи у задоволенні позову в частині стягнення активів компанії Cicerone на території України, послався серед іншого на те, що суд не в праві змінювати факти, встановлені рішенням суду іноземної юрисдикції щодо юридичної особи, зареєстрованої у іншій державі.

63. Водночас в ході апеляційного розгляду (в письмовому вигляді та усно в судовому засіданні) представники третіх осіб зазначили (визнали), що рішення Палати не мають для Суду преюдиційного значення.

64. Суд погоджується з цією позицією з таких мотивів: (1) рішення Палати з ПП (що стосуються спору у цій справі) по своїй правовій природі є заходами забезпечення позову, а не рішенням по суті справи, що у термінах Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах не є рішенням іноземного суду, що підлягає визнанню чи виконання у запитуваній Державі (пункт b частини 1 статті 3 Конвенції); (2) ці ж рішення стосуються вжиття тимчасових заходів, запроваджених на час розгляду справи (основного провадження) та можуть бути переглянуті (скасовані) за ініціативою будь-якої зі сторін чи Палати; (3) встановлених статтею 78 КАС підстав для звільнення від доказування обставин, на які є посилання в рішеннях Палати з ПП щодо компанії Cicerone, Судом не встановлено.

65. У зв'язку з цим Суд, в порядку частини б статті 77 КАС, пропонував представникам третіх осіб надати додаткові (в оригіналах чи належним чином завірених копіях) докази, які підтверджують ті чи інші обставини, на які є посилання в наданих рішеннях Палати з ПП, угоді про підписку акцій чи інші, якими вони обґрунтовують свої заперечення відповідно до вимог статті 94 КАС, зокрема, нотаріальний документ, який засвідчує закриття угоди про підписку відповідно до пункту 6.2.1 угоди; приватний договір від 22.12.2022 між Cicerone та Shell про перший додатковий випуск акцій; акт про випуск акцій, затверджений загальними зборами Cicerone 24.10.2022; рішення Ради директорів компанії Cicerone від 03.04.2023 про випуск додаткових акцій для Shell; звіт KPMG про визначення вартості власного капіталу компанії Cicerone; рецензію BFI на оцінку KPMG; підтвердження додаткового випуску акцій 26.06.2023; статут Cicerone в останній редакції; акціонерну угоду між Shell та Todwick; договори поворотної фінансової допомоги на суму 6 000 000 доларів США між Shell та ТОВ «Альянс Холдинг» від 15.06.2022 та 14.07.2022 (посилання на які є у підпункті (ii) пункту (D) преамбули до договору про підписку акцій).

66. Представники третіх осіб Shell, Cicerone, ТОВ «Альянс Холдинг» стверджували, що вважають, що наданих ними доказів достатньо для обґрунтування своєї позиції, водночас в судовому засіданні 21.03.2024 вони клопотали про оголошення перерви для надання їм можливості подати нові докази. У судовому засіданні 02.04.2024 вони додатково надали: (1) нотаріально засвідчені з нотаріальним перекладом українською апостильовані копії: протоколу позачергових загальних зборів компанії Cicerone від 24.10.2022 з додатками, акту про внесення змін до статуту компанії Cicerone від 12.12.2022, акту про випуск іменних акцій компанії Cicerone від 22.12.2022, акту про випуск іменних акцій компанії Cicerone від 26.06.2023; (2) копію нотаріальної декларації про кількість акцій, якими володіє компанія Shell у статутному капіталі компанії Cicerone (з нотаріально засвідченим перекладом українською); (3) засвідчену копію експертного висновку професора Хууд Віллемса від 30.03.2024 (з нотаріально засвідченим перекладом українською).

(4) Вирішення апеляційних скарг по суті

(4.1) Вирішення апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна»

67. Викладені в межах розгляду цієї апеляційної скарги обставини стосуються опосередкованого володіння Худайнатовим Е. Ю. українськими компаніями, які забезпечують імпорт та оптовий продаж паливно-мастильних матеріалів на території України: ТОВ «НК «Альянс-Україна» та її трьох дочірніх підприємств – ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл». Кінцевим бенефіціарним власником цих товариств як власник компанії Eatongate є Коларов І. – особа, пов'язана з Худайнатовим Е. Ю.

68. ТОВ «Альянс Ойл Україна» не погоджується з висновком суду першої інстанції (пункт 4.5.2 рішення) про те, що Худайнатов Е. Ю. опосередковано (через інших фізичних і юридичних осіб) може вчиняти дії тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «НК «Альянс-Україна». Обґрунтування доводів Товариства в цій частині наведено в пункті 23 цієї постанови.

69. Ключовим доводом Товариства є твердження про помилковість висновку суду першої інстанції про пов'язаність Худайнатов Е. Ю. з Кораловим І. з приводу чого Суд зазначає таке.

70. Аргумент Товариства про те, що суд першої інстанції встановив пов'язаність Коларова І. та Худайнатовим Е. Ю. виходячи виключно з публікацій в мережі Інтернет – через «яхту путіна» та бізнес дружини Худайнатов Е. Ю., які на думку апелянта є неналежними доказами, спростовується змістом оскаржуваного рішення та матеріалами справи.

71. Так, суд першої інстанції дійшов висновку про зв'язок Коларова І. та Худайнатов Е. Ю. ґрунтуючись на ряді інших обставин: (1) через компанію Molzoco; (2) обставини отримання компанією Molzoco кредиту та надання цих коштів компанії Худайнатов Е. Ю., за які остання придбала іноземну компанію, що опосередковано володіла двома групами українських підприємств – ТОВ «Альянс Холдинг» та ТОВ «НК «Альянс-Україна»; (3) продаж компанією Худайнатов Е. Ю. на користь Коларова І. за заниженою ціною компанії Eatongate, яка володіє чотирма українськими підприємствами – ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл»; (4) невідкриття цими підприємствами довіреностей, виданих ними на підконтрольну Худайнатову Е. Ю. компанію, після зміни їх кінцевого бенефіціарного власника на Коларова І.; (5) пов'язаність колишнього бенефіціарного власника цих 4-х українських підприємств з Худайнатовим Е. Ю.

72. Також суд першої інстанції зазначив, що крім всіх наведених обставин зв'язок Коларова І. з Худайнатовим Е. Ю. опосередковано підтверджується через «яхту путіна». Зі змісту наведеної судом першої інстанції цитати з публікації з мережі-інтернет вбачається, що цей зв'язок простежується через компанію-власника яхти – її кінцевим бенефіціарним власником є Худайнатов Е. Ю., а її директором та розпорядником був спочатку Коларов Даніель, а потім – Коларов Іван. Також Коларов І. пов'язаний з Худайнатовим Е. Ю. через бізнес дружини останнього, а саме компанію Amafi Global Management (Женева).

73. Статті містять дані про фактичні обставини, які є доступними з відкритих реєстрів (про керівників компаній та їх кінцевих бенефіціарних власників), та не є оціночними судженнями чи припущеннями.

74. Апелянт фактично порушує питання про недостовірність наведених у публікаціях даних щодо пов'язаності Коларова І. та Худайнатов Е. Ю. Проте наведені у публікаціях дані можна перевірити з відкритих реєстрів та вони узгоджуються з іншими наявними у справі матеріалами. Зокрема, за даними відкритих реєстрів до 24.10.2022 Коларов Даніель був членом правління компанії Amafi Global Management SA (Швейцарія) (том 5 а. с. 97). Припинення повноважень Коларова Д. як члена правління в цій швейцарській компанії мало місце невдовзі після прийняття 19.10.2022 рішення РНБО про блокування активів Худайнатов Е. Ю.

75. Апелянт не надав спростування цих даних.

76. Разом з тим колегія суддів зазначає, що ці публікації не є ключовими доказами підтвердження пов'язаності Коларова І. з Худайнатовим Е. Ю. Навіть якщо їх виключити, то це не вплине на висновок Суду про пов'язаність Коларова І. з відповідачем, адже цей зв'язок підтверджується сукупністю інших даних.

Зв'язок через компанію Molzoco

77. Суд першої інстанції встановив [і в цій частині апелянт не оскаржував рішення], що компанія Molzoco Commercial Limited контролюється її безпосередньою материнською компанією Dorson Business Ltd (Британські Віргінські острова), яку контролює Іван Михайлов Коларов. Її було засновано як незалежний засіб для інвестування третіх сторін у IPC Holdings CY Limited та її

дочірні компанії, які остаточно контролюються Худайнатовим Е. Ю., діловим партнером Івана Михайлова Коларова (том 5 а. с. 186, 223, 231-232, том 6 а. с. 2, 5). Засновником компанії IPC Holdings CY Limited є компанія LLC Independent Petroleum Company-Holdings (ТОВ «ІНК-ГРУП»).

78. Інформація про компанію Molzoco, мету її створення та про те, що Худайнатов Е. Ю. та Коларов І. є бізнес-партнерами, міститься у фінансових звітах за різні роки як компанії Molzoco (за 2014 рік, за 2020 рік), так і підконтрольній Худайнатову Е.Ю. компанії IPC Holdings CY Limited (за 2019 рік).

79. З цього приводу колегія суддів додатково зазначає, що компанія Molzoco [крім наведеної нижче позики підконтрольній відповідачу Компанії], 13.09.2019 уклала кредитний договір із Daumier Investments Limited, безпосередньою дочірньою компанією IPC Holdings CY Limited, на загальну суму 138 050 000 доларів США, станом на 31.12.2020 кредитну лінію було повністю погашено (том 6 а. с. 5).

Позика від Molzoco, за рахунок якої підконтрольна Худайнатову Е. Ю. компанія придбала активи в Україні

80. Суд першої інстанції встановив [і в цій частині апелянт не оскаржував рішення], що Компанія Коларова І. отримала кредит та надала його компанії відповідача, за ці кошти було придбано компанію Geltome Ltd, яка була власником Todwick (була власником 49 % Cicerone та відповідно ТОВ «Альянс Холдинг») та Eatongate (є власником ТОВ «ІНК «Альянс-Україна»). Так, (1) 25.04.2014 компанія Molzoco уклала договір з АТ «ВТБ Банк» про надання кредиту на загальну суму 1,3 млрд доларів США; (2) у той же день, Molzoco надала позику IPC Holdings CY Limited на цю ж суму; (3) IPC Holdings CY Limited та її дочірні компанії надали гарантії та застави за кредитною угодою компанії Molzoco з АТ «ВТБ Банк»; (4) у 2014 році компанія Daumier Investments Limited (засновником якої є IPC Holdings CY Limited) придбала решту 43 % акціонерного капіталу компанії Geltome Ltd за 1 371 645 063 доларів США (57 % були придбані у 2013 році), ця сума є співмірною з сумою отриманого кредиту; (5) водночас компанія Geltome Ltd протягом 2014 року придбала 100 % акцій компаній Todwick (була власником 49 % Cicerone та відповідно ТОВ «Альянс Холдинг») та Eatongate (є власником ТОВ «ІНК «Альянс-Україна») (том 5 а. с. 200, том 6 а. с. 5).

81. Також Суд додатково зазначає, що різниця між відсотковою ставкою, яка була встановлена АТ «ВТБ Банк» для Molzoco, та відсотковою ставкою, встановленою Molzoco для IPC Holdings CY Limited, становила 0,1 %. Так, відповідно до фінансових звіту компанії Molzoco за 2014 рік: (1) номінальна відсоткова ставка за кредитним договором Molzoco з ВТБ Банк становила 4,99 % річних до 25.04.2015 року та 4,90% після цього до дати погашення; (2) за договором позики Molzoco з IPC Holdings CY Limited номінальна процентна ставка, що стягується до 25.04.2015 становить 5,09 % річних, а після цієї дати – 5 % річних до дати погашення (том 5 а. с. 223-225).

Придбання та продаж компанії Eatongate

82. Суд першої інстанції дійшов висновку що у 2014 році компанія, підконтрольна Худайнатову Е. Ю., придбала компанію Eatongate та у 2020 році подала її на користь Коларова І. із очевидним заниженням її вартості, що свідчить про відсутність економічної мети цієї угоди та вчинення її з метою приховати дійсного бенефіціарного власника в особі відповідача. Так, (1) у 2020 році компанія Eatongate була відчужена на користь Коларова І.; (2) Geltome Ltd отримала за це лише 7,5 млн доларів США, при цьому вартість компанії Eatongate у 2014 році (коли її придбала Geltome Ltd) становила 50 983 364 доларів США; (3) Geltome Ltd одержала дохід від дивідендів Eatongate у розмірі 10 699 162 доларів США за 2019 фінансовий рік, у січні 2021 року – у розмірі 11,3 млн доларів США; (4) Eatongate отримала чистий прибуток за 2019 рік у розмірі 10 699 161 доларів США, у 2020 році – 8 143 114 доларів США.

83. Суд погоджується з цим висновком суду першої інстанції та додатково зазначає таке.

84. У звіті Geltome Ltd за 2021 рік зазначено, що: (1) у грудні 2020 року ця компанія продала третій стороні [Коларову І.] 100 % акцій Eatongate; (2) збиток від вибуття дочірнього підприємства в сумі 16 440 006 доларів США було визнано у звіті про прибутки та збитки (том 5 а. с. 242); (3) кінцевим бенефіціарним власником Geltome Ltd є Худайнатов Е. Ю.

85. У всіх звітах компаній [Geltome Ltd за 2014 рік та 2021 рік, Eatongate за 2014 рік] зазначалось, що Худайнатов Е. Ю. є кінцевим бенефіціарним власником Geltome Ltd та Eatongate. Тобто як на момент придбання компанії Eatongate, так і на момент її продажу на користь Коларова Івана (том 5

а. с. 210, 215, 242). У списку афільованих осіб АТ «ННК» станом на 31.03.2021, підписаним Худайнатовим Е. Ю. як його президентом, зазначено, що такою афільованою особою з 17.12.2013 є компанія з обмеженою відповідальністю Желтом ЛТД (Кіпр), а також афільованою особою була з 17.12.2013 по 01.01.2021 компанія з обмеженою відповідальністю Ітонгейт Холдингс Лімітед (Кіпр) (том 3 а. с. 113, 118, 136).

86. Ціна продажу компанії Eatongate у 2020 році на користь Коларова І. [7,5 млн доларів США] майже у сім раз менша за ціну купівлі компанії у 2014 році [50 983 364 доларів США], також ціна продажу менша за річний дохід у виді дивідендів від володіння компанією. В апеляційній скарзі ТОВ «Альянс Ойл Україна» не наведено будь-якого пояснення такого суттєвого зменшення ціни активу, так само не надано жодних документів щодо обґрунтованості такої ціни продажу, показників діяльності компанії Eatongate чи українських підприємств, засновником яких є ця компанія, з яких можна було б зробити висновок про обґрунтоване зменшення ціни активу. Хоч апелянт і посилався на ряд факторів, які на його думку впливають на ціну продажу активу (фінансова стабільність компанії, рівень боргового навантаження, ринкова капіталізація, загальна економічна ситуація, ситуація в галузі, стратегічна важливість активу), проте не навів жодних з наведених показників відносно компанії Eatongate та не розкрив впливу цих факторів на ціну продажу компанії.

87. З наведених мотивів висновок суду першої інстанції продаж компанії Eatongate на користь Коларова І. за заниженою ціною є правильним.

Складення звітів одним аудитором

88. За висновком суду першої інстанції додатковою обставиною, що свідчить про пов'язаність Худайнатова Е. Ю. та Коларова І., а також підконтрольних їм компаній, є те, що річні звіти компанії відповідача Independent Petroleum Company Holdings CY Limited (ТОВ «ННК-ГРУПП», рф) та компанії Коларова І. Molzoco (Кіпр) підготовлені одним аудитором. У цій частині апелянт висновків суду не оскаржував.

Пов'язаність з Худайнатовим Е. Ю. колишнього кінцевого бенефіціарного власника у 4-х українських компаніях – Ірини Чернюк Філіппу

89. Як встановив суд першої інстанції, за даними ЄДР до листопада-грудня 2021 року кінцевим бенефіціарним власником 4-х дочірніх компаній Eatongate – ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл» була Ірина Чернюк Філіппу. За висновками суду вона [і в цій частині рішення суду не оскаржується] була пов'язана з Худайнатовим Е. Ю. через ряд російських компаній, в яких був він був кінцевим бенефіціарним власником. Так, з 2014 року вони належали до афільованих осіб таких компаній – АТ «ННК-Амурнефтепродукт», АТ «ННК-Хабаровський нафтопереробний завод», АТ «Нафтова компанія «Конданефть». Ці товариства входили до групи компаній АТ «ННК», кінцевим бенефіціарним власником (одноосібним власником) та президентом якої є Худайнатов Е. Ю. (том 3 а. с. 91-92, 93-94, 113-114).

90. У свою чергу на Ірину Чернюк Філіппу могли бути накладені персональні санкції українською владою. Так, 07.12.2018 депутатами Верховної Ради України внесено проект Постанови № 9384 «Про схвалення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», у тому числі, щодо Ірини Чернюк Філіппу, ТОВ «Альянс Ойл Україна», ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Рентойл» (том 5 а. с. 30-39). Цей законопроект був включений до порядку денного від 07.02.2019. І хоча, в подальшому законопроект було відкликано, на думку суду, зміна бенефіціарного власника викликана реальною вірогідністю застосування таких санкцій у майбутньому. Вірогідність застосування таких санкцій призвела до зміни бенефіціарного власника, яким після Ірини Чернюк Філіппу став Іван Коларов (також пов'язаний з Худайнатовим Е. Ю.).

91. В апеляційній скарзі ТОВ «Альянс Ойл Україна» зазначає, що продаж на користь Івана Коларова компанії Eatongate мав місце через два роки після внесення до Верховної Ради України зазначеної постанови. Суд погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що це свідчить про наявність намірів щодо накладення санкцій на Ірину Чернюк Філіппу, що, у свою чергу, безпосередньо вплинуло б на господарську діяльність компаній, бенефіціарним власником яких остання була.

92. Щодо посилання апелянта на неналежність як доказу відомостей з публікації в мережі-інтернет про пов'язаність Ірину Чернюк Філіппу та Худайнатова Е. Ю., то висновки суду про таку пов'язаність ґрунтуються на інших матеріалах справи – даних про афільованих осіб. Крім цього,

наведена публікація свідчить про те, що в інформаційному просторі України широко висвітлювалась ця обставина, що могло також сприяти прийняттю державою таких рішень (публікація датована 2016 роком).

93. Наведені обставини свідчать, що відбулась зміна однієї підконтрольної особи на іншу щодо цих активів Худайнатов Е. Ю. на території України.

Чинні довіреності, видані у 2017 році чотирма українськими підприємствами на підконтрольну Худайнатову Е. Ю. компанію – Daumier Investments Limited

94. В апеляційній скарзі ТОВ «Альянс Ойл Україна» посилялося на те, що: (1) довіреності були видані щодо одного і того ж питання – представництва інтересів у відносинах щодо кредитного договору між Daumier Investments Limited та Банком ВТБ, про погашення якого на кінець 2020 року зазначив Мін'юст в позовній заяві. Відповідно ці відносини фактично вже не існували на момент продажу Коларову І. компанії Eatongate наприкінці 2020 року – початку 2021 року, тому відкликати ці довіреності не було потреби; (2) зазначені довіреності не надавали компанії Daumier Investments Limited повноважень на управління чи прийняття рішень, тожних рішенням, які може приймати лише фактичний контролер; (3) невідкликання довіреностей не може свідчити про наявність фактичного контролю Худайнатов Е. Ю. над українськими компаніями.

95. Суд відхиляє наведені доводи апелянта з таких підстав.

96. Як встановив суд першої інстанції, 24.10.2017 українські компанії видали довіреності на компанію Daumier Investments Limited, строком дії до 24.10.2025. Ці довіреності є чинними та не скасованими (том 3 а. с. 163-166).

97. Відповідно до цих довіреностей (том 10 а. с. 139-150), зміст яких є ідентичним, кожна з 4-х українських компаній, які в довіреностях іменовані як Принципали, уповноважила Daumier Investments Limited представляти її інтереси та від її імені у зв'язку з кредитним договором на суму 2,6 млрд доларів США від 25.04.2014, укладеного між Daumier Investments Limited як позичальником та Банком ВТБ як уповноваженого провідного організатора, кредитодавця, агента, агента з забезпечення та солідарного кредитора здійснювати такі дії: (1) надавати від імені довірителя інформацію, передбачену Кредитним договором; (2) погоджувати та підписувати будь-які договори, правочини, вносити відповідні зміни і доповнення в кредитний договір; (3) підписувати будь-які договори доповнення; (4) підписувати та направляти будь-які повідомлення та інструкції від довірителів. Довіреності видані на вісім років з правом передовіри повноважень іншим особам.

98. У матеріалах справи наявні дані про укладення 25.04.2014 між Daumier Investments Limited та АТ «ВТБ Банк» кредитного договору на 2,6 млрд доларів США з датою погашення 25.04.2019 (том 5 а. с. 201). Банківська позика забезпечена 100 % власних акцій компанії Daumier Investments Limited, заставлених на користь банку її материнською компанією, та інвестиціями Daumier Investments Limited в дочірні компанії.

99. Апелянт помилково посиляється на те, що Мін'юст в позовній заяві зазначив про погашення цієї позики. В позовній заяві йдеться про погашення станом на 31.12.2020 іншої позики – за кредитним договором від 25.04.2014 на 1,3 млрд доларів США, укладеним між компанією Molzoco та АТ «ВТБ Банк» (том 6 а. с. 5 – фінансовий звіт Molzoco за 2021 рік).

100. Суд погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що факт невідкликання довіреностей після зміни кінцевого бенефіціарного власника в сукупності з іншими обставинами свідчить про пов'язаність Івана Коларова з Худайнатовим Е. Ю.

101. Сам факт видання довіреностей на підконтрольну Худайнатову Е. Ю. компанію у 2017 році на тривалий час (на 8 років) та подальше після зміни КБВ не розірвання зв'язків з нею шляхом відкликання довіреностей свідчить про залишення без змін раніше існуючих довірительних відносин.

Відсутність будь-яких змін у менеджменті після зміни кінцевого бенефіціарного власника

102. Суд першої інстанції зазначив, що після зміни кінцевого бенефіціарного власника, логічним є те, що новий власник, який має свої погляди на систему управління компанією та напрямки її подальшого розвитку, має призначити на керівні посади інших осіб.

103. Водночас, менеджмент ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл» не зазнав будь-яких змін після зміни кінцевого бенефіціарного власника на Коларова І. Посади директорів як до так і після зміни кінцевого бенефіціарного

власника з Ірини Чернюк Філіппу на Коларова І. займають одні й ті ж особи (том 4 а. с. 213-240, том 5 а. с. 1-29).

104. Суд погоджується з цим висновком та додатково звертає увагу на таке.

105. За даними з ЄДР керівником у ТОВ «Альянс Ойл Україна» – з 01.05.2015 є Будовскіс Александрс (том 5 а. с. 3, 8), він же є керівником ТОВ «Рентойл» – з 18.10.2016 (том 5 а. с. 18, 23).

106. Одночасно з цим він був одним з директорів у Cicerone, які призначались підконтрольною Худайнатову Е. Ю. компанією Todwick.

107. Так, Будовскіс А. як директор Б Cicerone та директор Б Bogstone підписував статут ТОВ «Альянс Холдинг» в новій редакції (протокол № 24/11/2016 від 24.11.2016) (том 2 а. с. 145-163, 185).

108. Зі змісту рішення Палати з ПП вбачається, що Директор А компанії Cicerone – це директор, призначений за поданням Shell, а Директор Б – за подання Todwick (том 1 а. с. 204, 206, том 12 а. с. 152-162). Наведене підтвердили також під час апеляційного розгляду представники компанії Cicerone та повідомили, що Будовскіс Александрс був директором Б приблизно до 2020 року.

109. Наведені обставини додатково підтверджують зв'язок менеджменту ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл» з Худайнатовим Е. Ю. та пояснюють відсутність необхідності у його зміні.

110. Також з матеріалів справи вбачається, що українські підприємства, в яких директором з 2015-2016 років є Будовскіс А. це підприємства, які володіють значною кількістю активів (нафтобази, АЗС, сховища паливно-мастильних матеріалів інше нерухоме майно) (том 12 а. с. 103-107). ТОВ «Альянс Ойл Україна» здійснює оптову реалізацію нафтопродуктів (том 5 а. с. 145, том 5 а. с. 7), а ТОВ «Рентойл» – надає в оренду власні автозаправні станції та нафтобази (том 5 а. с. 22, 145).

Щодо інших доводів

111. Щодо аргументу апелянта про те, що Коларов І. не є підсанкційною особою та відносно нього не порушено жодних кримінальних справ, так само немає кримінальних проваджень відносно ТОВ «Альянс Ойл Україна» та майно товариства не перебуває під арештом в межах кримінальної справи – колегія суддів відхиляє цей довід, адже наведені обставини не є умовою стягнення активів відповідача в дохід держави.

112. Отже, в апеляційній скарзі ТОВ «Альянс Ойл Україна» не спростувало висновків суду першої інстанції.

(4.2) Вирішення апеляційної скарги Міністерства юстиції України

(4.2.1) Щодо опосередкованого володіння відповідачем Худайнатовим Е. Ю. часткою активів ТОВ «Альянс Холдинг»

113. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право подати апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції (частина 8 статті 283-1, частина 1 статті 293 КАС).

114. В апеляційній скарзі зазначаються серед іншого вимоги особи, яка подає апеляційну скаргу, та їх обґрунтування із зазначенням того, у чому полягає неправильність чи неповнота дослідження доказів і встановлення обставин у справі та (або) застосування норм права (пункти 5, 6 частини 2 статті 296 КАС).

115. Апеляційні вимоги є частиною апеляційної скарги (пункт 5 частини 2 статті 296 КАС), які являють собою прохання особи, яка подає апеляційну скаргу, про перевірку судового рішення першої інстанції повністю чи у певній частині і про застосування судом апеляційної інстанції того чи іншого повноваження щодо оскарженого судового рішення за наслідками розгляду апеляційної скарги.

116. Підставами для скасування судового рішення суду першої інстанції повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення є, серед іншого, недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції визнав встановленими та невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи (пункти 2, 3 частини 1 статті 317 КАС). Зміна судового рішення може полягати в доповненні або зміні його мотивувальної та (або) резолютивної частини (частина 4 статті 317 КАС).

117. З урахуванням наведених правових норм щодо меж апеляційного перегляду, а також наведених

вище (пункти 16-24 цієї постанови) вимог та підстав апеляційних скарг, Суд враховує такі обставини у цьому провадженні: (1) судом першої інстанції відмовлено в задоволенні позову в частині стягнення частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг»; (2) серед іншого мотивами для такої відмови зазначено: (а) у разі стягнення в дохід держави частки української юридичної особи, це порушить права непідсанкційної юридичної особи – компанії Shell (компанія не має відношення до дій держави агресора в Україні); (б) законодавством не передбачено у межах вирішення цього адміністративного спору механізму відновлення порушеного права власності третіх осіб; (в) задоволення позову щодо ТОВ «Альянс Холдинг» було б можливим, якби законом надавалась можливість компенсувати втрати права власності третіх непідсанкційних осіб, зокрема, одним з таких механізмів була б законодавча можливість суду стягувати 100 % власності українського активу та за певних умов визнавати право власності за третіми особами пропорційно їх частки, що належить їм у іноземній юрисдикції; (3) водночас, суд вважав доведеним факт того, що відповідач опосередковано (через юридичних осіб: LLC Independent Petroleum Company Holdings > IPC (Independent Petroleum Company) Holdings CY Limited > Daumier Investments Limited > Geltome Ltd > Sauthonia Holdings Ltd > Todwick) може вчиняти дії тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» у розмірі 2,56 % його статутного капіталу, які пропорційні розміру пакету акцій Todwick в компанії Cicerone; (4) при цьому позивач у позові стверджував, що частка, щодо якої відповідач може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг», становить 49 % його статутного капіталу, не погодившись з оскаржуваним рішенням в цій частині, подав апеляційну скаргу, тобто розмір частки, яку контролює відповідач в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», оскаржено в апеляційному порядку; (5) водночас висновок суду про те, що відповідач взагалі може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» (безвідносно конкретного розміру частки в статутному капіталі), які пропорційні розміру пакету акцій Todwick в компанії Cicerone ні відповідачем, ні жодною третьою особою на стороні відповідача (Shell, Cicerone, ТОВ «Альянс Холдинг») не оскаржено, тому Суд в цій частині не може переглядати оскаржуване рішення.

118.Тобто, враховуючи відсутність апеляційної скарги будь-якого з учасників, який би оскаржував висновки суду першої інстанції про спроможність відповідача вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг», а також вимоги та підстави апеляційної скарги Мін'юсту, Суд може переглянути лише (1) конкретний розмір частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», яка є контрольованою відповідачем – чи це 2,56 % (як встановлено рішенням суду), чи це 49 % (як стверджує позивач у позові), чи це якась інша частка (з урахуванням доведеної, обґрунтованості позовних вимог та висунутих третіми особами заперечень) та (2) висновки суду про неможливість застосування санкції у вигляді стягнення активу (через законодавчі та інші об'єктивні перешкоди зробити це без порушення прав та інтересів компанії Shell).

119.Наведених процесуальних підстав достатньо для того, щоб вважати визнаною наявність такої ознаки спірного активу, як спроможність відповідача опосередковано (через інших юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

120.Водночас Суд, погоджуючись з відповідним висновком суду першої інстанції, вважає за можливе навести додаткові мотиви щодо спроможності відповідача здійснювати дії, тотожні праву розпорядження часткою компанії Cicerone в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг».

121.Звичайно, що відповідач (опосередковано через Todwick та інші компанії) не може вирішувати долю (розпоряджатися) усім майном ТОВ «Альянс Холдинг» самостійно, оскільки іншим акціонером Cicerone (який разом з компанією Bogstone Holding B. V., яка має незначну частку, та яка сама повністю належить Cicerone) є компанія Shell, яка є мажоритарним акціонером Cicerone, й без її волевиявлення прийняття таких рішень неможливе.

122.Водночас такі правомочності він має щодо такого майна пропорційно своїй часті в Cicerone.

123.Так, за цивільним та господарським законодавством України (зокрема, пункти 3, 4, 6 частини 3 статті 96-1, частина 1 статті 100, пункти 2-4 частини 1 статті 116 ЦК, стаття 27 Закону України «Про акціонерні товариства») учасник господарського товариства має серед іншого права брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); вийти з товариства, якщо інше не випливає із закону, брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди), отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості частини майна товариства, на отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості частини майна товариства (корпоративні права). Товариство в разі виходу учасника

зобов'язане у встановлений строк виплатити такій особі вартість його частки, виходячи з ринкової вартості сукупності всіх часток учасників товариства пропорційно до розміру частки такого учасника (частини 7, 8 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»). Учасник-акціонер у певних випадках має право вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому простих акцій, при цьому ціна викупу акцій не може бути меншою за ринкову вартість (статті 102, 103 Закону України «Про акціонерні товариства»).

124. Аналогічні положення містяться в корпоративному законодавстві більшості країн Європи з розвиненими корпоративним сектором та фондовим ринком, в тому числі Нідерландів (до прикладу, статті 2:105, 2:216, 2:23b Цивільного кодексу Нідерландів).

125. Компанія Cicerone, через свою дочірню компанію ТОВ «Альянс Холдинг», 100 % частки в статутному капіталі якої належить компанії Cicerone, експлуатує бензозаправні станції в Україні (пункт «С» преамбули договору підписки акцій від 05.10.2022 між Cicerone, Shell та ТОВ «Альянс Холдинг»).

126. Кінцевим бенефіціарним власником Todwick є Худайнатов Е. Ю. Cicerone здійснює управління бізнесом через свою дочірню компанію ТОВ «Альянс Холдинг», яка оперує 132 автозаправними станціями в Україні з річним обігом коштів за 2021 рік – 221 мільйонів доларів США та приблизно 1700 працівниками [пункт 2.5 постанови Палати з ПП від 15.07.2022 у справі № 200.311.400/01 ОК].

127. Під час апеляційного розгляду представники третіх осіб визнали (та/чи не заперечували) такі обставини: (1) єдиним активом фінансового холдингу Cicerone є володіння 100 % часток статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг», яке в свою чергу володіє (є оператором) більш ніж 130 автозаправних станцій на території України, корпоративними правами ТОВ «Інвест-Регіон»; (2) свою господарську діяльність ТОВ «Альянс Холдинг» здійснює на території України, та основними його активами є мережа автозаправних станцій, що є нерухомим майном; (3) компанія Cicerone є фінансовим холдингом та не має жодного найманого працівника (що також підтверджується випискою з наданого комерційного реєстру компаній у Нідерландах – том 13 а. с. 59-62); (4) компанія Bogstone Holding B. V. була створена та увійшла до складу засновників ТОВ «Альянс Холдинг» з незначною (0,0001 %) часткою в статутному капіталі виключно з метою виконання формальних вимог українського законодавства щодо заборони товариству з обмеженою відповідальністю мати єдиним учасником інше господарське товариство, учасником якого є одна особа; вона не має жодних активів та сама (її статутний капітал в повному обсязі) належить компанії Cicerone; (5) фактично компанія Cicerone була створена для спільного з іншим учасником (кінцевим бенефіціарним власником якого є відповідач) управління на території України мережею АЗС «Shell» з метою підпорядкування компанії правовому режиму права Нідерландів та зниження ризиків втручання правоохоронних органів України у її діяльність.

128. Таким чином, Todwick як акціонер Cicerone, що повністю опосередковано належить Худайнатову Е. Ю., мав і має право на отримання дивідендів, пропорційно своїй частці в Cicerone, від прибутку, що повністю продукується на території України, у разі ж продажу їх третій особі, викупу акцій у Todwick компанією Cicerone (емітент), чи ліквідації Cicerone, він отримує відповідну компенсацію. При цьому розмір такої компенсації (ринкова ціна акцій при продажу, чи майно, отримане акціонером в результаті ліквідації) буде напряму пов'язаний з вартістю саме компанії ТОВ «Альянс Холдинг», яка є резидентом України, та її активів, основна маса яких є нерухомим майном (власне автозаправні станції, що розташовані на відповідних земельних ділянках).

129. До схожих висновків дійшов слідчий суддя Шевченківського районного суду м. Києва в ухвалі від 13.12.2022 у справі № 761/27686/22 (том 15 а. с. 58-61) про арешт майна. У ній, зокрема, зазначено, що кінцевим бенефіціарним власником частки у статутному капіталі у розмірі 49 % ТОВ «Альянс Холдинг» та ТОВ «Інвест-Регіон» є громадянин російської федерації Худайнатов Е. Ю. Цією ухвалою було накладено арешт на корпоративні права у вигляді 49 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг», які належать компанії Cicerone, яка у свою чергу на 49 % належить компанії Todwick, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин рф Худайнатов Е. Ю. Так само, цією ухвалою було накладено арешт і на корпоративні права у вигляді 49 % статутного капіталу ТОВ «Інвест-регіон». За твердженням представників третіх осіб зазначена ухвала не оскаржувалась в апеляційному порядку, клопотання про скасування цього арешту майна було відхилено слідчим суддею.

130. Отже, встановлений судом першої інстанції факт спроможності відповідача вчиняти дії,

тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» (в певній частці) не може бути переглянутий Судом через відсутність апеляційної скарги, якою б оскаржувалось рішення в цій частині. Водночас Суд вважає такий висновок правильним і по суті.

(4.2.2) Чи є підстави для застосування санкції стягнення в дохід держави частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» в розмірі 49 %?

131. Норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України. Право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до державних реєстрів, визначаються правом держави, у якій це майно зареєстровано (статті 12, 40 Закону України «Про міжнародне приватне право»).

132. Іноземні інвестиції можуть здійснюватися, зокрема, у вигляді: акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, створеної відповідно до законодавства України або законодавства інших країн), виражених у конвертованій валюті (стаття 2 Закону України «Про режим іноземного інвестування»).

133. Іноземні інвестори мають дотримуватися законодавства України та не завдавати шкоди її державним, соціальним та економічним інтересам (стаття 2 Закону України «Про захист іноземних інвестицій на Україні»).

134. Загальними засадами цивільного законодавства в Україні, зокрема, є добросовісність і справедливість (пункт 6 частини 1 статті 3 ЦК).

135. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах. У разі недодержання особою при здійсненні своїх прав вимог, які встановлені, зокрема, частиною 3 статті 13 ЦК, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом (частини 3, 6 статті 13 ЦК).

136. Право власності може бути припинене в інших випадках, встановлених законом (частина 2 статті 346 ЦК).

137. Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним. Правочин, який порушує публічний порядок, є нікчемним. У разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства, його моральним засадам такий правочин може бути визнаний недійсним. Якщо визнаний судом недійсний правочин було вчинено з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, то при наявності умислу у обох сторін – в разі виконання правочину обома сторонами – в дохід держави за рішенням суду стягується все одержане ними за угодою, а в разі виконання правочину однією стороною з іншої сторони за рішенням суду стягується в дохід держави все одержане нею і все належне – з неї першій стороні на відшкодування одержаного. При наявності умислу лише у однієї із сторін все одержане нею за правочином повинно бути повернуто іншій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного за рішенням суду стягується в дохід держави (стаття 228 ЦК).

138. Виділяючи правочин, що порушує публічний порядок, як окремий вид нікчемних правочинів, ЦК виходить зі змісту самої протиправної дії та небезпеки її для інтересів держави і суспільства загалом, а також значимості порушених інтересів внаслідок вчинення такого правочину. При цьому категорія публічного порядку застосовується не до будь-яких правовідносин у державі, а лише щодо суттєвих основ правопорядку. Публічний порядок – це публічно-правові відносини, які мають імперативний характер і визначають основи суспільного ладу держави. Положеннями статті 228 ЦК визначено перелік правочинів, які є нікчемними як такі, що порушують публічний порядок. Такими, зокрема, є правочини, що посягають на суспільні, економічні та соціальні основи держави (постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 12.12.2023 у справі № 906/564/19).

139. Інститути «цивільної конфіскації» та застосування санкцій схожі, зокрема, за застосовним способом захисту інтересів держави – відповідні активи підлягають стягненню в дохід держави.

140. Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду (постанова від 04.10.2023 у справі № 991/2396/22), аналізуючи наведений спосіб захисту у справах про визнання активів необґрунтованими, зазначив, що законодавець не здійснює конструювання правового режиму необґрунтованих активів через використання конструкції недійсності. З урахуванням сутності та призначення конструкції недійсності правочину очевидно, що вона не розрахована на її використання при визнанні необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, оскільки в цьому разі достатньо спростувати презумпцію правомірності набуття права власності (частина 2 статті 328 ЦК).

141. У справах про застосування санкцій суд також не пов'язаний необхідністю попереднього чи одночасного (при розгляді позову про застосування санкції стягнення) визнання тих чи інших правочинів недійсними у разі встановлення наявності підстав для стягнення (конфіскації) майна, в результаті чого припиняється право власності, адже стягнені можуть бути як активи, які належать (*de jure*) відповідачу, так і ті, що належать (*de jure*) іншим особам, а *de facto* відповідачу.

142. Такий підхід (прямого застосування конфіскації/стягнення без попереднього скасування/визнання недійсним підстав набуття речового права номінальним власником) застосовується також і під час кримінального провадження (прикладом цього є позиція Касаційного кримінального суду Верховного Суду, висловлена у постанові від 20.01.2022 у справі № 145/972/16-к). Так, у зазначеній постанові суд касаційної інстанції визнав законним застосування конфіскації як міри покарання об'єкта нерухомості, належного родичу обвинуваченого. У кримінальному провадженні на земельну ділянку було накладено арешт, але відповідне обтяження не було вчасно зареєстроване в установленому законом порядку, що дало змогу обвинуваченому подарувати її обізнаному про факт арешту родичу, з метою уникнення конфіскації. Верховний Суд зазначив, що унаслідок таких незаконних дій було порушено публічний порядок, відповідний правочин є недійсним. Але недійсним в судовому порядку він не визнавався. Конфіскація була застосована до майна, формально належного не засудженому, а іншій особі.

143. 12.09.2014 набув чинності Закон України «Про санкції» № 1644-VII від 14.08.2014, відповідно до якого з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави можуть застосовуватися спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (далі – санкції) (стаття 1 зазначеного Закону).

144. 3 16.08.2020 встановлено, що правочини щодо фінансових інструментів, вчинені за участю, від імені та/або на користь осіб, до яких застосовано санкції відповідно до Закону України «Про санкції», а також правочини щодо цінних паперів, емітентами яких є такі особи, є нікчемними (абзац 2 частини 13 статті 36 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

145. 03.03.2022 прийнята постанова Кабінету Міністрів України № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації». У пункті 1 цього акту зазначено, що для забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави України у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації установити до прийняття та набрання чинності Законом України щодо врегулювання відносин за участю осіб, пов'язаних з державою-агресором, мораторій (заборону) на вчинення ряду правочинів, зокрема, відчуження, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження цінних паперів, корпоративних прав особами, пов'язаними з державою-агресором (крім безоплатного відчуження на користь держави Україна), або на користь осіб, пов'язаних з державою-агресором, або на користь Російської Федерації.

146. 24.05.2022 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» № 2257-IX. Цим законом частину 1 статті 4 Закону України «Про санкції» доповнено пунктом 1-1, яким запроваджено санкцію у вигляді стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

147. 19.10.2022 рішенням РНБО «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» (введене в дію Указом Президента України від 19.10.2022 № 726/2022) до відповідача застосовано санкції (обмежувальні заходи) у вигляді блокування активів, запобігання виведенню капіталів за межі України та інші (том 1 а.с. 54-59). Частка Худайнатова Е. Ю. в Сісегоне (опосередковано через інші компанії) на цей момент становила 49 %

(за твердженням обох сторін спору, та відповідно до наданих рішень Палати з ПП).

148.13.12.2022 ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва у справі № 761/27686/22 (том 15 а.с. 58-61) у кримінальному провадженні № 2202200000000162 від 18.04.2020 накладено арешт на корпоративні права у вигляді 49 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг», які належать компанії Cicerone, яка у свою чергу на 49 % належить компанії Todwick, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин рф Худайнатов Е. Ю. У цьому кримінальному провадженні розслідуються обставини того, що за версією сторони обвинувачення низка громадян Російської Федерації, які є кінцевими бенефіціарними власниками підприємств, що зареєстровані на території України, здійснюють фінансування в особливо великих розмірах дій, направлених на зміну меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, що призвело до тяжких наслідків. Досудовим розслідуванням встановлено причетність до цієї протиправної діяльності кінцевого бенефіціарного власника українських ТОВ «Альянс Холдинг» та ТОВ «Інвест-Реґіон» Худайнатова Е. Ю., який є власником та керівником російської ТОВ «ННК-Групп». За твердженням представників третіх осіб зазначена ухвала не оскаржувалась в апеляційному порядку. Клопотання про скасування накладеного арешту в порядку статті 174 КПК було відхилено.

149.Отже, станом на дату першого звернення Shell до Палати з ПП (08.06.2022) з метою вжиття забезпечувальних заходів стосовно компанії Cicerone публічний порядок та державні інтереси України відображались, зокрема, у тому, що планові та відповідно інтенсивності наявних і потенційних загроз національним інтересам і національній безпеці України, включаючи ворожі дії, збройний напад рф (починаючи з 2014 року), були впроваджені законодавчо системні заходи щодо осіб, пов'язаних з державою-агресором, зокрема, можливість блокування їх активів, застосування інших обмежувальних заходів, подальшого стягнення таких активів, спрямовані на створення майнової бази для відсічі збройній агресії, посилення обороноздатності держави, майбутнього відшкодування шкоди, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави. Після звернення Shell до Палати з ПП, але до винесення нею рішення 15.12.2022, яким було надано дозвіл на додаткову емісію акцій: (1) рішенням РНБО (19.10.2022) до відповідача було застосовано ряд санкцій, зокрема блокування усіх активів, у тому числі тих, щодо яких він може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними, (2) рішенням суду в кримінальному провадженні щодо злочину проти основ національної безпеки України (13.12.2022) опосередковано належні Худайнатову Е. Ю. 49 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг» були арештовані (обмежені в цивільному обігу).

150.Зазначене вище чітко та недвозначно демонструвало законний інтерес громадян України, суспільства та держави щодо активів, опосередковано належних Худайнатову Е. Ю., у зв'язку із агресією рф.

151.Треті особи обґрунтовували необхідність вжиття негайних заходів щодо компанії Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» гострою потребою в наданні термінової фінансової допомоги компанії ТОВ «Альянс Холдинг» у зв'язку із негативними наслідками, які настали для неї у зв'язку з повномасштабним вторгненням рф. Мін'юст в свою чергу вказував на недоведеність опонентами необхідності, терміновості такого фінансування, неможливості отримання його в інший спосіб (не пов'язаний із розмиттям частки Todwick), висловлював сумніви в ефективності наслідків такого фінансування. Стверджував, що дійсними мотивами таких дій (які скоріш за все є узгодженими з компанією Todwick) є ухилення від санкцій ЄС та України, накладених на Худайнатова Е. Ю., унеможливлення стягнення Україною активів ТОВ «Альянс Холдинг» в порядку застосування санкцій.

152.Не вдаючись до детального розгляду саме цих аргументів, Суд дійшов наступних висновків.

153.Активи, якими володіє підсанкційна особа станом на момент їх блокування державою, не можуть бути зменшені (в тому числі внаслідок дій чи заходів третіх осіб, тим більше тимчасового характеру), таким чином, щоб це позбавило державу можливості звернути на них стягнення в умовах воєнного стану.

154.Комплекс дій, до яких вдалися компанії Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг», щодо додаткових випусків акцій компанією Cicerone на користь Shell (з відступом від переважного права Todwick на придбання таких акцій), фактично призвели чи мали призвести до «розмивання» (зменшення частки) Todwick в статутному капіталі Cicerone, а отже й частки в

12

ТОВ «Альянс Холдинг», якою опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю., з 49 % до 2,56 % (з пропорційним збільшенням частки Shell до 97,44 %). У результаті цих заходів відбулося (чи могло відбутись) фактичне зменшення обсягу корпоративних прав Todwick, адже саме частка акцій (а не їх кількість чи номінальна вартість) підтверджує обсяг (і фактично зміст) корпоративних прав, визначає як розмір належних дивідендів, так і вагомість впливу акціонера на прийняття рішень по управлінню товариством і його активами (здійснення контролю).

155. Незважаючи на здійснення таких дій за межами України Суд, звертає увагу на наявність в цих правовідносинах суттєвого українського елементу: (1) ТОВ «Альянс Холдинг» є резидентом України; (2) ця компанія є однією зі сторін договору про підписку акцій від 05.10.2022 (який передбачав необхідність додаткових випусків акцій на користь Shell та розмиття частки компанії Todwick в Cicerone), (3) ця компанія є власником майна (переважно нерухомого) на території України, і саме вона продукує доходи (прибуток) для компанії Cicerone [тому доводи третіх осіб на стороні відповідача про те, що процес (відносини щодо) розмиття акцій Todwick був позбавлений українського елементу, і норми Закону України «Про міжнародне приватне право» до цих відносин незастосовні, є неспроможними].

156. У цьому контексті Суд звертає увагу, що компанії, задіяні у розмиванні долі Todwick, були обізнані про: (1) накладений в рамках кримінального провадження в Україні арешт на корпоративні права (49 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг»), опосередковано належні Худайнатову Е. Ю.; (2) застосовані до нього санкції з боку України. Під час процедури «розмиття» частки відповідача у компанії Cicerone зазначені вище компанії не враховували такі заходи, вжиті Україною, та не повідомляли про них компетентні органи Нідерландів.

157. Більше того, умова угоди про підписку акцій стосовно необхідності внесення компанією Cicerone отриманої суми підписки в якості внеску до статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг» залишилась не виконаною [відповідно до статуту ТОВ «Альянс Холдинг», завіреного станом на 13.10.2023 (том 9 а. с. 33-34), усі внески Cicerone до статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг» відбувались в період 2007-2009 років]. Представники третіх осіб визнали, що причиною цього стали обмеження, встановлені саме ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва у справі № 761/27686/22 про арешт корпоративних прав в обсязі 49 % статутного фонду ТОВ «Альянс Холдинг», опосередковано належних Худайнатову Е. Ю. Це додатково переконує Суд в обізнаності третіх осіб з такою правовою перешкодою та її дієвості у тому числі в контексті забезпечення блокування активів, якими опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю.

158. Враховуючи наведене, комплекс дій, до яких вдалися компанії Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг», щодо додаткових випусків акцій компанією Cicerone на користь Shell, що призвели чи мали призвести до «розмивання» (зменшення частки) Todwick в статутному капіталі Cicerone, а отже й частки в ТОВ «Альянс Холдинг», якою опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю., з 49 % до 2,56 %, на переконання Суду є недобросовісною поведінкою, зловживанням своїми правами, що очевидно суперечить інтересам громадян України, суспільства та держави, а отже і публічному порядку України. Такі дії фактично спрямовані на зменшення активів підсанкційної особи, за рахунок яких держава Україна може здобути ресурс для посилення своєї обороноздатності, відсічі збройній агресії, компенсації шкоди, завданої повномасштабним вторгненням РФ в Україну. Такі дії також нівелюють ефективність заходів забезпечення кримінального провадження щодо кримінального правопорушення проти основ національної безпеки, вжитих рішенням українського суду.

159. Суд також звертає особливу увагу, що: (1) при здійсненні «розмиття»: (а) Палата санкціонувала це зробити без дозволу та участі Todwick і зважаючи на санкції саме ЄС щодо Худайнатово Е. Ю. (від 03.06.2022); (б) Мінфін Нідерландів (26.09.2022) дозволив призначеному Палатою зберігачу акцій голосувати також в контексті саме санкцій ЄС; (2) на жодному етапі жоден суб'єкт владних повноважень не надавав дозвіл на таке «розмиття» саме із врахуванням санкцій України; (3) відомості про такі санкції України щодо відповідача та здійснюване кримінальне провадження, у межах якого було арештовано 49 % статутного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг», які опосередковано належать Худайнатову Е. Ю., не представлялись в Палату з ГПП та Мінфін Нідерландів [судячи зі змісту (а) письмової заяви про управління компанії Cicerone від 28.11.2023, підписана призначеними Палатою самостійно уповноваженим директором Могуїсенем К. М. та тимчасовим зберігачем акцій Todwick Зеттелер Е. Л. (том 15 а. с. 43-57) та (б) заяви нотаріуса м. Амстердама від 14.11.2023 з копією цифрового листа Міністерства фінансів Нідерландів від 26.09.2022 (том 14 а. с. 71- 81)]; (4) у результаті всі рішення були прийняті без розгляду та врахування цих важливих даних, а компанії здійснювали «розмиття», проігнорували їх. У цій справі, враховуючи заходи, вжиті до Худайнатово Е. Ю. в Україні, саме український суд

має повноваження захистити правопорядок на території України у цьому контексті. Це не підриває результати рішення Палати та їх дієвість на території Нідерландів.

160.Таким чином, Суд вважає, що при вирішенні питання про можливість застосування санкції у вигляді стягнення активів відповідача, не має надаватися правовий захист на території України діям (правочинам) компаній Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг», спрямованим на розмивання частки Todwick в статутному капіталі Cicerone, як недобросовісним та таким, що є зловживанням своїми правами, оскільки вони суперечать публічному порядку України, законним інтересам держави, суспільства, громадян України у здобутті додаткового ресурсу для посилення своєї обороноздатності, надання відсічі збройній агресії РФ, на відшкодування шкоди, спричиненої агресією РФ, та позбавленні такого ресурсу осіб, пов'язаних з державою-агресором. Результати таких правочинів Суд не враховує у цій справі.

161.Можливість застосування Судом такої санкції також не обумовлена необхідністю попереднього чи одночасного (в цьому ж провадженні) визнання тих чи інших правочинів недійсними.

162.Враховуючи наведене Суд вважає помилковими висновки суду першої інстанції, якими надано захист на території України недобросовісним діям компаній Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» щодо зменшення частки Todwick в Cicerone, які є несумісними з публічним порядком України, її державними і суспільними інтересами.

163.Отже, є достатні підстави для застосування санкції стягнення в дохід держави частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» в розмірі саме 49 %.

164.Окрім зазначеного вище Суд також звертає увагу, що додаткові випуски акцій компанії Cicerone були (чи мали бути) проведені: (1) не в звичайному порядку, а як тимчасові екстраординарні забезпечувальні заходи, санкціоновані судом, правові наслідки яких можуть не бути невідворотними; (2) на основі очевидно непереконливої вартості власного капіталу компанії.

Щодо першого

165.Суд не заперечує висновки адвоката Є. Л. Ван Дер Шріка від 01.11.2023 та професора Хууд Віллемса від 30.03.2024 щодо можливості Палати з ПП в принципі застосовувати такі тимчасові забезпечувальні заходи, які навіть після припинення їх дії та/або основного провадження, можуть мати довготривалі чи навіть незворотні наслідки.

166.Водночас Суд враховує, що в наданих рішеннях Палати з ПП від 15.07.2022 у справі № 200.311.400/01 ОК та від 21.06.2023 у справі № 200.311.400/03 ОК (саме у провадженні щодо Cicerone) прямо зазначено, що: (1) запланований випуск акцій сам по собі не призводить до незворотних наслідків; (2) на цей час він є предметом арбітражного розгляду між компаніями Todwick і Shell на підставі акціонерного договору [тобто спір остаточно не вирішений] (пункт 3.6 постанови від 21.06.2023); (3) вжиті невідкладні заходи (надання дозволу на випуск акцій шляхом укладання приватного договору між Shell та Cicerone без нотаріального акту) є заходами забезпечення основного провадження та є тимчасовими, тобто діють лише протягом розгляду основної справи; (4) саме тимчасовість вжитих заходів Палата з ПП і враховувала при їх санкціонуванні.

167.З наведеного Суд робить висновок, що застосовані Палатою з ПП невідкладні заходи саме у справі відносно Cicerone (зокрема, дозвіл на додатковий випуск акцій у контексті обставин саме цієї справи) можуть не призвести до незворотних наслідків та у майбутньому можуть бути скасовані.

168.Цей висновок посилюється також тими обставинами, що результат додаткових випусків іменних акцій Cicerone на користь Shell [22.12.2022 – 62 221 штук (від 90 001 до 152 221, номінальною вартістю 1 євро) та 23.06.2023 (у зв'язку з переоцікою KPMG) – 1 570 636 штук (від 152 222 до 1 722 857, номінальною вартістю 1 євро) (том 21 а.с. 165-182, 190-193)] не відображений в статуті компанії, тобто такі наслідки можуть не мати правового значення для будь-яких третіх осіб, в тому числі для Суду у цій справі.

169.Так, відповідно до акту внесення змін до статуту Cicerone від 22.12.2022 випущений акціонерний капітал компанії становить 90 000 євро, що складається з 90 000 акцій, пронумерованих від 1 до 90 000 включно, кожна з яких має номінальну вартість 1 євро. Відповідно до витягу з Комерційного реєстру Нідерландів станом на 19.10.2023 [вірність копії з якого засвідчена нотаріально, скріплений апостилем, з перекладом на українську мову (том 13 а.с. 56-62)] саме ця дата (22.12.2022) є датою останньої поправки до статуту. Тобто згідно статуту

компанії Cicerone станом на дату витягу статутний капітал (90 000 євро) і кількість акцій (90 000 штук) не змінилися. Помилковим в цьому аспекті є висновок суду першої інстанції, за яким частка підсанкційної особи у компанії Cicerone становить 2,56 %, що відображено у реєстрах Торгової палати Нідерландів. Досліджений Судом витяг такої інформації не містить (і не міг містити з огляду на закриту організаційно-правову форму товариства). Він підтверджує лише загальну суму випущеного та сплаченого капіталу (1 722 857 євро), але не містить відомостей ні про кількість випущених акцій, ні про їх номінальну вартість, ні дати їх випуску, ні розподіл часток між акціонерами (з огляду на закриту організаційно-правову форму акціонерного товариства).

170. Надані ж третіми особами копії реєстру акціонерів компанії Cicerone (як можливий прямий доказ), заяви (декларації) нотаріуса м. Амстердама від 21.07.2023 (том 9 а. с. 1, 2, 12, 13) та 28.03.2024 (том 21 а. с. 194-212) Суд також не вважає переконливими доказами такого кінцевого перерозподілу з огляду на таке:

(1) копія зазначеного витягу з реєстру акціонерів компанії Cicerone (з позначкою «терміново», в інших перекладах, наданих учасниками на стороні відповідача – «дублікат», «заміна», в оригіналі – ueguangeno), станом на 21.07.2023, тобто після додаткових емісій на підставі договору про підписку та оцінки KPMG, всупереч вимогам частин 2, 4, 6, 8 статті 94 КАС не завірена ні нотаріально, ні учасником справи, що її надав, та не скріплена апостилем, нотаріально завіреним є лише підпис перекладача [натомість аналогічний реєстр акціонерів компанії Cicerone, але станом на 22.08.2007 (з розподілом акцій, за яким компанія Todwick володіє акціями від 45 901-90 000, а Shell від 1-45 900, номінальна вартість кожної акції 1 євро, тобто у Shell 51 % акцій, у Todwick – 49 %) надано в копії, вірність якої засвідчена нотаріально (4, 6, 7, 9, 10 та 11 сторінки оригіналу), справжність підпису перекладача також засвідчена нотаріально (том 8 а. с. 214-231)];

(2) цей витяг завірений підписом лише одного (з семи, з урахуванням призначеного Палатою з ПП) директора «А» Вестергіус М. (призначеного Shell), яка відповідно до офіційного Комерційного реєстру Нідерландів (том 13 а. с. 61) уповноважена діяти від імені Cicerone лише спільно з іншими членами правління [на відміну від уповноваженого Палатою з ПП директора Молхуйсена К. М., уповноваженого діяти одноосібно (незалежно уповноважений директор)]. Відповідно до статті 2:194 Цивільного кодексу Нідерландів Рада директорів [а не один з директорів, не уповноважений діяти самостійно] закритого товариства – веде реєстр, в якому записуються імена та адреси всіх акціонерів, а також вказується дата, коли вони придбали свої акції, дата підтвердження Корпорацією або офіційною службою Корпорації та суму, сплачену за кожну акцію; безоплатно надає акціонеру витяг із реєстру щодо свого права на акцію; зберігає реєстр акціонерів в офісі Корпорації для перевірки її акціонерами. Представники третіх осіб на стороні відповідача не надали розумного пояснення (з посиланням на інші норми законодавства Нідерландів чи статутні документи компанії) наявності у директора «А» Вестергіус М. (призначеного Shell) повноважень на такі дії;

(3) перша заява нотаріуса від 21.07.2023 посилається на цей витяг з реєстру акціонерів компанії Cicerone (станом на 21.07.2023);

(4) на копії декларація нотаріуса м. Амстердама від 28.03.2024 в засвідченому нотаріально перекладі зазначено, що даний документ є проектом. У пункті 22 цієї декларації зазначено, що ця заява-підтвердження адресована компанії Shell і може бути використана нею, її не можна передавати будь-якій іншій особі, на неї не можна покладатися або використовувати в будь-яких публічних документах або подавати будь-якій іншій особі без письмової згоди нотаріуса (такої письмової згоди на використання цієї заяви в цьому провадженні Суду не надавалось). В описовій частині декларації в частині реєстру не зазначено ким саме підписано витяг з реєстру акціонерів Cicerone, на який посилався нотаріус, але підтвердження того, що перевірений нотаріусом Реєстр акціонерів є точним та актуальним він отримав від одного з директорів Shell (пункт 19 декларації). У пункті 20 декларації зазначено, що нотаріус виходив з 7 припущень, зокрема, що кожен з наданих йому документів є або відповідає оригіналу, кожен оригінальний документ є справжнім і повним, корпоративні рішення, що лежать в основі випуску кожної з акцій, були прийняті належним чином і залишаються чинними, на дату цієї заяви до Верховного Суду Нідерландів не було подано жодної касаційної скарги, яка могла б вплинути на дійсність та можливість примусового виконання рішень Палати з ПП.

171. Це не є вирішальним, проте додатково демонструє, що наслідки дій компаній Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» щодо додаткових випусків акцій компанією Cicerone на користь Shell, не можна врахувати для визначення обсягу активу в ТОВ «Альянс Холдинг», яким опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю., у цій адміністративній справі, де має бути остаточне рішення, оскільки такі наслідки можуть не бути постійними.

Щодо другого

172.Договором про підписку акцій перебачено, зокрема, таке: (1) оскільки наразі немає точної оцінки вартості капіталу компанії Cicerone, компанія Shell найняла фірму KPMG для визначення вартості власного капіталу компанії Cicerone; компанії Cicerone та Shell бажають здійснити випуск акцій на підставі припущення, що вартість власного капіталу компанії Cicerone становила 18 370 000 доларів США станом на 30.06.2022 (далі – Попередня оцінка), а також хочуть домовитися відкоригувати кількість акцій, виділених компанії Shell, за результатами оцінки фірмою KPMG, що повинна бути проведена після здійснення випуску цих Акцій (пункт (J) преамбули); (2) сторони домовилися, що якщо попередня оцінка перевищує оцінку KPMG, тоді компанії Shell та Cicerone забезпечать додатковий випуск і виділення акцій компанією Cicerone компанії Shell (пункт 7.2 договору).

173.Судом першої інстанції лише з постанови Палати з ПП від 21.06.2023 встановлено, що 23.03.2023 KPMG опублікувала остаточний звіт про оцінювання. У звіті визначено, що вартість власного капіталу Cicerone станом на 30.06.2022 становить від 1 долара США до 1,4 млн доларів США, а середня оцінка дорівнює 700 000 доларів США. Припускаючи, що оцінка становить 700 000 доларів США, Cicerone зобов'язана, згідно з пунктом 7.2 договору про підписку, випустити додатково 1 570 636 акцій на користь Shell, в результаті чого Todwick буде власником 2,56 % акцій компанії Cicerone, а компанія Shell – 97,44 %.

174.Мін'юст заперечував обґрунтованість показників звіту KPMG щодо оцінки власного капіталу Cicerone (навіть станом на 30.06.2022) та зазначав, що дата оцінки обрана сторонами договору підписки акцій маніпулятивно, з огляду на «паливну кризу», що мала місце на початку повномасштабного вторгнення рф. Палата з ПП в своєму рішенні зазначила, що в неї немає сумнівів щодо достовірності таких результатів оцінки, втім з тексту її рішення вбачається, що безпосередньо звіт про оцінку не досліджувався на предмет його обґрунтованості, лише враховувалась відсутність заперечень з боку директора, призначеного Палатою, співставність з висновком ВФІ, ця процедура була регламентована самим договором про підписку акцій. Очевидно, що через необізнаність (незалученість) ні Мін'юст, ні навіть Todwick не могли заперечувати її результати.

175.Суд, враховуючи наявні матеріали у цій справі та ненадання третіми особами самого звіту KPMG, вважає, що визначена вартість власного капіталу Cicerone станом на 30.06.2022 (становить від 1 долара США до 1,4 мільйона доларів США, а середня оцінка дорівнює 700 000 доларів США), відповідно до якої і мало б відбутися коригувати кількість акцій, виділених компанії Shell, є непереконливою.

176.Так, як зазначалось вище відповідно до положень постанови Палати з ПП за результатом розгляду клопотання самої Shell, компанія Cicerone здійснює управління бізнесу через свою дочірню компанію ТОВ «Альянс Холдинг», яка оперує 132 автозаправними станціями в Україні з річним обігом коштів за 2021 рік – 221 млн доларів США та приблизно з 1 700 працівниками (пункт 2.5 постанови від 15.07.2022).

177.Зважаючи на ці дані, Суд в судовому засіданні для перевірки оцінки KPMG, за якою вартість мережі більш ніж 130 АЗС на території України може коштувати від 1 долара США до 1 500 000 доларів США, неодноразово пропонував третім особам надати наявний в них звіт про оцінку KPMG та рецензію ВФІ як прямі докази. Треті особи не скористались таким правом. За таких умов Суд не мав можливості безпосередньо дослідити й оцінити цей звіт на предмет релевантності застосованої методики, точності наданих оцінювачу компаніями Shell та Cicerone вихідних даних, достовірності та правильності здійснених розрахунків тощо.

178.Враховуючи, що ТОВ «Альянс Холдинг» є не просто головним, а єдиним активом компанії Cicerone, Суд виходить з того, що оцінка власного капіталу Cicerone тісно пов'язана з оцінкою власного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг». Згідно наданого самими представниками третіх осіб балансу ТОВ «Альянс Холдинг» саме на 30.06.2022 (том 14 а. с. 124) власний капітал цієї компанії становив 604 687 000 грн, що за офіційним курсом НБУ на цю дату (29,2549 грн за 1 долар США) було еквівалентно 20 669 597 доларів США. Така ж сума зазначена і у листі КНДІСЕ № 20641/22473-2-23/72 від 20.12.2023 (том 15 а. с. 162 зворот), на який посилався Мін'юст.

179.Тобто оцінка KPMG власного капіталу Cicerone відрізняється від вартості власного капіталу ТОВ «Альянс Холдинг» відповідно до даних фінансової звітності в меншу сторону в 30 разів, а від попередньої оцінки власного капіталу Cicerone, зробленою сторонами договору про підписку акцій, – в 26,7 разів.

180.У додаткових письмових поясненнях представники ТОВ «Альянс Холдинг» і усно в судовому

засіданні 21.03.2022 зазначили, що така ситуація може бути пов'язана із наявністю в Cicerone власних боргових зобов'язань (відмінних від зобов'язань ТОВ «Альянс Холдинг»), водночас жодних доказів їх наявності Суду не надали.

181.Отже, на переконання Суду надані непрямі докази про результати оцінки KPMG власного капіталу Cicerone (з урахуванням ненадання самого звіту) є явно непереконливими з огляду на (1) обсяг майнових активів ТОВ «Альянс Холдинг», (2) дані річного обігу коштів цього підприємства, (3) відомості фінансової звітності про власний капітал ТОВ «Альянс Холдинг» станом саме на 30.06.2022, (4) ненадання доказів про існування самостійних боргових зобов'язань Cicerone (не пов'язаних з ТОВ «Альянс Холдинг») та (5) розмір попередньої оцінки власного капіталу Cicerone сторонами угоди.

182.Зазначене також не має вирішального значення у цій справі, проте додатково демонструє несправедливість комплексу дій, до яких вдалися компанії Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг», щодо додаткових випусків акцій компанією Cicerone на користь Shell.

(5) Пропорційність втручання у право власності відповідача та законні інтереси третіх осіб (Shell, Cicerone) у зв'язку зі стягненням в дохід держави 49 % частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг»

183.Правовою підставою для застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів є норми Закону про санкції (пункт 1-1 частини 1 статті 4, статті 5-1, 6). Ця санкція застосовується ВАКС за результатами розгляду адміністративної справи у порядку КАС.

184.У статті 1 «Суверенне право України на захист» Закону про санкції закріплено, що санкції можуть застосовуватись з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави.

185.Разом з тим, Суд особливу увагу звертає на контекст запровадження державою санкції у виді стягнення активів в дохід держави у світлі обставини цієї справи.

186.Так, санкція у виді стягнення активів запроваджена з 24.05.2022 (на підставі Закону № 2257-IX від 12.05.2022) в умовах широкомасштабного воєнного вторгнення рф до України, що поставило в небезпеку саме існування Українського народу та держави.

187.Агресія рф також зумовила вжиття Україною заходів з відступу від зобов'язань за Конвенцією про захист основоположних прав та свобод людини (частина 1 статті 15 Конвенції), введення з 24.02.2022 воєнного стану на всій території держави та проведення загальної мобілізації.

188.На час апеляційного розгляду ця небезпека триває та продовжується руйнівна агресія рф щодо України, що достатньою детально обгрунтовано в рішенні ВАКС, з чим Суд повністю погоджується.

189.У пояснювальній записці до Закону № 2257-IX від 12.05.2022 зазначено, що: (1) метою запровадження санкції у виді стягнення активів є перешкоджання використанню економічних активів на шкоду національній безпеці України та залучення активів, які є підґрунтям для діяльності, спрямованої на підготовку, розпалювання та ведення агресивної війни (включно з агресивною пропагандою), для посилення оборони України та відшкодування завданої шкоди; (2) серйозність, масштабність, гострота та катастрофічні тенденції розвитку безпекової та гуманітарної ситуації в Україні та світі у зв'язку зі збройною агресією рф виправдовують такі заходи; (3) санкція має винятковий характер, отримує прояв у виключних підставах її застосування (лише щодо фізичних та юридичних осіб, які своїми діями створили загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (в тому числі шляхом збройної агресії чи терористичної діяльності) або сприяли (в тому числі шляхом фінансування) вчиненню таких дій іншими особами), а також в суворому обмеженні періоду її потенційного застосування дією правового режиму воєнного стану.

190.Вжиття державою такого заходу відповідає невід'ємному праву України на індивідуальну самооборону від збройного нападу (стаття 51 Статуту ООН). При чому ця санкція є одним із заходів, які Україна вживає для самооборони від військової агресії зі сторони рф, адже поряд із безпосереднім знищенням майна та військ рф на полі бою, Україна шляхом застосування правового механізму санкції (1) вилучає майно, яке використовувалося, використовується чи може бути використане для посилення воєнної спроможності рф та (2) отримує можливість використати таке майно для підсилення оборонних спроможностей України.

191. Легітимна мета санкції у виді стягнення активів полягає в тому, щоб: (1) забезпечити контроль за активами особи, яка несе або може нести потенційну загрозу національним інтересам України, її суверенітету та територіальній цілісності; (2) зупинити агресивні дії рф; (3) припинити підтримку її нинішнього політичного режиму шляхом удару по фінансовим можливостям «прихильників» такої політики; (4) забезпечити здійснення швидкого та ефективного відшкодування збитків, завданих жертвам агресії за рахунок коштів, отриманих від конфіскації.

192. Виходячи із зазначеної вище легітимної мети санкції у виді стягнення активів, Суд констатує, що: (1) санкція стягнення не є видом (формою, засобом, механізмом) відповідальності та не потребує встановлення ознак складу правопорушення (діяння); (2) санкція є реакцією, відповіддю держави на дії, що становлять загрозу фундаментальним принципам її існування.

193. Суд також звертає увагу, що санкція стягнення не є результатом встановлення ознак кримінального правопорушення в розумінні як національного законодавства, так і міжнародного права.

194. Враховуючи обставини цієї справи, а саме те, що: (1) майнові активи, які опосередковано контролює Худайнатов Е. Ю., використовувались чи можуть бути використані в майбутньому для посилення воєнних спроможностей рф; (2) вилучення цих активів може посилити оборонні можливості України – у цій справі легітимною метою застосування санкції стягнення є зниження спроможності росії продовжувати воєнну агресію проти України шляхом стягнення на користь України активів, які в кінцевому рахунку мають відношення до здійснення збройної агресії проти України.

195. Належність санкції у виді стягнення активів зумовлена: (1) її ефективністю та (2) невідкладністю саме в умовах триваючої широкомасштабної воєнної агресії рф, яка має метою та об'єктивно ставить під загрозу саме існування Українського народу та держави.

196. Так, з преамбули Закону про санкції вбачається, що інститут санкцій законодавець запровадив, беручи до уваги потребу невідкладного та ефективного реагування на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України, включаючи ворожі дії, збройний напад, завдання шкоди життю та здоров'ю населення, захоплення заручників, експропріацію власності держави, фізичних та юридичних осіб, завдання майнових втрат та створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод.

197. Враховуючи предмет апеляційного розгляду щодо стягнення оспорюваних активів, санкція стягнення у контексті цієї справи буде належною лише за встановлення таких умов: (1) наявності опосередкованого володіння Худайнатова Е. Ю. активами; (2) активи могли використовуватись чи можуть використовуватись в майбутньому для підтримання воєнних спроможностей рф.

198. Щодо значення активів Худайнатова Е. Ю. у військовій агресії рф слід зазначити наступне.

199. Як зазначалось вище (пункти 11-12 цієї постанови), вже після запровадження з 24.05.2022 (на підставі Закону № 2257-IX від 12.05.2022) санкції у виді стягнення майна в дохід держави, мали місце обставини, що є умовами її застосування (підпункти «а і «б» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону). Мін'юст в позові наводить дані, що сума сплачених АТ «ННК» податків, еквівалентно виражається у приблизно 2 150 дронів класу «Герань-2» («Шахед»), станом на 03.08.2023 рф запустила проти України щонайменше 1 961 «Шахедів» (том 3 а. с. 207-208).

200. Вирішуючи питання пропорційності втручання в право власності відповідача, Суд співвідносить його майнові втрати внаслідок застосування санкції та важливість досягнення легітимної мети для України та Українського народу з урахуванням наслідків, які вже настали внаслідок воєнної агресії рф.

201. Як встановлено судом (і ніким не оспорювалось): (1) діяльність відповідача полягає у активній співпраці з діючим військово-політичним режимом країни-агресора й реалізації продукції власного виробництва, сплаті податків до бюджету російської федерації в значних розмірах, участі у підтримці ведення агресивної війни. Як наслідок, це спричинило загибель великої кількості мирного українського населення, руйнування мирних міст України, економічної нестабільності України, зменшення рівня життя населення, обмеження пересування, у тому числі, серед інших держав, зменшення міжнародної співпраці та торговельного розвитку; між діями відповідача і порушеннями фундаментальних прав та інтересів людини й суспільства в цілому є прямий зв'язок; (2) за даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини тільки з 24.02.2022, коли почалася широкомасштабна збройна агресія рф, до 30.07.2023, і тільки серед цивільного населення

зафіксовано 26 015 жертв в Україні: 9 369 загиблих і 16 646 осіб поранених; (3) Україна має суверенне право на захист; (4) цілі застосування санкції, в умовах триваючої агресивної війни РФ проти України співвідносяться з інтересами суспільства, а стягнуті активи можуть бути використані в інтересах національної безпеки.

202. Суд також відхиляє висновки суду першої інстанції про: (1) відсутність законних підстав (та непропорційність втручання в права непідсанкційної особи – Shell) для стягнення частки в українському товаристві, оскільки такі наслідки (рішення) не здатні змінити розподіл часток між компанією Todwick та компанією Shell в статутному капіталі компанії Cicerone; (2) можливе порушення таким стягненням права Королівства Нідерландів, що є особистим законом Cicerone. Застосований Судом спосіб виконання рішення дозволить уникнути таких негайних наслідків.

203. Майно, про стягнення якого порушено питання в апеляційній скарзі Мін'юсту [49 % часток у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», щодо якого відповідач може опосередковано вчиняти дії, тотожні розпорядженню], є складовою 100 % часток у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», якою формально володіє компанія Cicerone (у тому числі через Bogstone Holding B. V.).

204. У додаткових письмових поясненнях ТОВ «Альянс Холдинг» від 20.03.2024 разом з доданою до них довідкою заступника генерального директора компанії (том 20 а. с. 182-226), стверджується про те, що наразі фінансовий стан компанії незадовільний. Так, на кінець 2023 року поточні зобов'язання компанії перевищують її активи на 31 млн грн. У разі задоволення апеляційної скарги Мін'юсту та застосування санкції стягнення, у компанії можуть виникнути додаткові зобов'язання щодо повернення сум екстреної фінансової допомоги від Shell (Cicerone), що зробить реальним ризик банкрутства. Фактично, за твердженням представників Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» держава намагається стягнути частину збиткового активу, а місія Shell та Cicerone в питанні його подальшого утримання є по суті гуманітарною.

205. Під час апеляційного розгляду встановлено (та не заперечувалось стороною Мін'юсту), що компанією Shell в порядку вжиття заходів на виконання угоди про підписку акцій було перераховано самостійно та через Cicerone на рахунки ТОВ «Альянс Холдинг» усього 10,7 млн доларів США (платежі від 28.06.2022, 08.07.2022, 20.07.2022, 28.12.2022, 09.01.2023, 28.03.2023). Також певна сума коштів залишилася «зброньованою» на рахунках Cicerone (для можливого подальшого фінансування ТОВ «Альянс Холдинг» відповідно до потреб).

206. Суд враховує, що права та інтереси компанії Shell у поверненні цієї фінансової допомоги, наданої ТОВ «Альянс Холдинг», захищені законодавством, міжнародними актами та умовами договору про підписку акцій.

207. Так, зокрема, «компанія Shell заявила, що залишає за собою усі права щодо Екстреного фінансування» (пункт N преамбули), при цьому Екстрене фінансування – надане екстрене фінансування на сукупну суму 7 500 000 доларів США на підставі чотирьох договорів безповоротної фінансової допомоги чотирма траншами від 28.03.2022 до 19.05.2022 (підпункт «i» пункту D преамбули); на випадок неможливості здійснення дій, передбачених, статтею 3.1.1 (компанія Cicerone відступає свої право вимоги щодо сплати компанією Shell суми заліку Альянсу шляхом здійснення внеску капіталу в Альянс, Альянс погашатиме Екстрені поворотні фінансові допомоги компанії Shell шляхом заліку сум погашення в обмін на (відступлене) компанією Shell платіжне зобов'язання щодо Суми заліку) [при цьому Сума заліку є частиною суми підписки на нові акції відповідно до пункту 2.1.2 угоди в сумі 6 000 000 доларів США], відповідно до чинного законодавства, Сторони погоджуються запровадити іншу структуру, при якій відбуватиметься фактичний залік Суми заліку в обмін на платіжне зобов'язання щодо Екстрених поворотних фінансових допомог, при цьому сума заліку припиняє існувати без здійснення компанією Shell оплати у грошовій формі, та відбувається повне повернення Екстрених поворотних фінансових допомог компанії Shell без здійснення оплати у грошовій формі (пункт 3.1.2 договору); права та засоби правового захисту кожної зі сторін, передбачені цим договором, є сукупними та не виключають прав чи засобів правового захисту, передбачених законом (пункт 8.3.1 договору). Пунктом 8.4.2 передбачено алгоритм дій сторін договору на випадок, якщо будь-яке положення цього Договору вважається або стає таким, що не підлягає виконанню за законодавством будь-якої юрисдикції.

208. Отже, Суд вважає пропорційним здійснюване втручання в право володіння часткою корпоративних прав в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг»: (1) відносно Худайнатово Е. Ю. з урахуванням обставин, зазначених в пунктах 183-201 цієї постанови; (2) щодо Shell та Cicerone – з урахуванням (а) висновків Суду про допущені недобросовісні дії (зловживання правом), що суперечили публічному порядку України, її державним та суспільним інтересам,

(б) можливості поновлення фінансового становища Shell, що існувало до перерахування фінансової допомоги ТОВ «Альянс Холдинг», (в) застосованого судом способу виконання рішення, спрямованого на захист інтересів цієї компанії (наступний розділ цієї постанови), (г) задоволення цим рішенням в тому числі інтересів компанії Shell у прагненні позбавитися від «російського сліду» в структурі власного бізнесу (щонайменше на території України); (д) невтручанням цього рішення в особисте право компанії Cicerone, оскільки воно не матиме впливу ні на правовий статус компанії в Нідерландах, ні на відносини її акціонерів між собою (розподіл їх часток в Cicerone).

(б) Щодо способу виконання рішення

209. У разі необхідності спосіб виконання може бути визначений у самому судовому рішенні (частина 1 статті 372 КАС).

210. Ефективність поновлення у праві або захисту охоронюваного законом інтересу під час виконання судового рішення у значній мірі залежить від ефективності обраного судом способу виконання судового рішення та чіткості формулювання такого способу у резолютивній частині. Спосіб відновлення порушеного права має бути ефективним та таким, який виключає необхідність повторного звернення до суду. Адміністративний суд вправі обрати найбільш ефективний (дієвий) спосіб відновлення порушеного інтересу через встановлення способу виконання судового рішення, який відповідатиме характеру такого порушення з урахуванням обставин конкретної справи, існуючого законодавчого регулювання та необхідності охорони прав третіх осіб.

211. Суд першої інстанції, відмовляючи у стягненні активу, пов'язаного з ТОВ «Альянс Холдинг», зазначив: (1) у разі стягнення в дохід держави частки української юридичної особи, це порушить права непідсанкційної юридичної особи – компанії Shell (компанія не має відношення до дій держави агресора в Україні); (2) законодавством не передбачено у межах вирішення цього адміністративного спору механізму відновлення порушеного права власності третіх осіб; (3) задоволення позову щодо ТОВ «Альянс Холдинг» було б можливим, якби законом надавалась можливість компенсувати втрати права власності третіх непідсанкційних осіб, зокрема, одним з таких механізмів була б законодавча можливість суду стягувати 100 % власності українського активу та за певних умов визнавати право власності за третіми особами пропорційно їх частки, що належить їм у іноземній юрисдикції.

212. Суд, погоджуючись з висновком про недопустимість порушення прав та інтересів компанії Shell, водночас вважає також неприпустимою можливість отримання підсанкційними особами доходів (прибутків) з джерелом їх походження на території України з тим, щоб частина таких доходів прямо чи опосередковано (через податково-бюджетний механізм рф) була використана державою-агресором на шкоду обороноздатності, територіальній цілісності України, життю та здоров'ю мирного населення та сприяла спричиненню інших небезпечних наслідків, пов'язаних з повномасштабним збройним вторгненням на територію України та окупацією її територій.

213. На переконання Суду застосування такого правового інструменту як визначення способу виконання судового рішення дозволить: (1) уникнути порушення прав і законних інтересів непідсанкційної юридичної особи – компанії Shell (з урахуванням обставин опосередкованого володіння підсанкційною особою активами на території України); (2) досягти легітимної мети реалізації санкційної політики України.

214. Припинення опосередкованого володіння акціонерами (кінцевими бенефіціарами) компанії Cicerone (Shell та Худайнатов Е. Ю. через Todwick) активом на території України (ТОВ «Альянс Холдинг») шляхом одночасного (1) застосування санкції у вигляді стягнення активу з відповідача (підсанкційної особи) та (2) надання можливості компанії Shell безпосередньо набути опосередковано належну їй частку в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг», – дозволить уникнути негативних наслідків, які стали мотивом відмови в задоволенні позову судом першої інстанції.

215. Суд також враховує, що власність зобов'язує, спричиняє тягар утримання майна і може набуватися лише за власною волею. Тому компанія Shell має бути вільною у виборі: чи набувати опосередковано належну їй частку в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (51 %) безпосередньо в результаті застосування Судом санкції (стягнення частки в статутному капіталі цієї ж компанії на користь держави) чи продовжувати володіти цим активом (часткою, що залишиться) спільно з відповідачем через компанію Cicerone.

216. Отже, найбільш ефективним та дієвим способом виконання цього судового рішення (в частині стягнення 49 % частки в статутному капіталі на користь держави), який захистить право власності

компанії Shell, буде такий, за яким 51% частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (належної Shell опосередковано через компанію Cicerone) може бути зареєстровано за Shell виключно за зверненням (у разі звернення) цієї компанії до суб'єкта державної реєстрації в Україні.

Висновки Суду за результатами апеляційного розгляду

У частині апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна»

217. У цій частині Суд погоджується з висновками суду першої інстанції, оскільки: (1) Коларов І. як власник компанії Eatongate є кінцевим бенефіціарним власником чотирьох українських компаній у сфері нафтогазового бізнесу – ТОВ «НК «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс-Україна», ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл»; (2) він є особою, пов'язаною з Худайнатовим Е. Ю. Суд першої інстанції встановив цю обставину на підставі сукупності доказів, а не виключно з публікацій в інтернеті про «яхту путіна» та реєстрацію бізнесу дружини Худайнатово Е. Ю. на родича Коларова І. – Коларова Д. Крім цього, відомості з публікації підтверджується даними відкритих реєстрів. В контексті встановлення обставини пов'язаності Коларова І. з відповідачем публікації в інтернеті не мають вирішального впливу на висновки суду з цього питання; (3) правильним є висновок суду про продаж у 2020 році підконтрольної Худайнатову Е. Ю. компанії Eatongate на користь Коларова І. мало місце за заниженою ціною, адже ціна була меншою майже в 7,5 раз за ціну придбання та меншою за її щорічний прибуток та будь-яких розумних пояснень з цього приводу апелянт не навів; (4) цей продаж був обумовлений ймовірним застосуванням українською владою санкцій до попереднього кінцевого бенефіціарного власника зазначених українських компаній – Іриною Чернюк Філіпу. Її пов'язаність з Худанатовим Е. Ю. висвітлювалась в інформаційному просторі України, а саме у публікаціях в мережі-інтернет, а в межах цієї справи підтверджена відповідними доказами; (5) після зміни кінцевого бенефіціарного власника в зазначених чотирьох українських компаніях з Ірини Чернюк Філіпу на Коларова І. не відбулась зміна менеджменту. Більш того, Будовскіс Александрс, який з 2015-2016 років є керівником ТОВ «Альянс Ойл Україна» та ТОВ «Рентойл», одночасно з цим у 2016 році був одним з директорів у Cicerone, які призначались підконтрольною Худайнатову Е. Ю. компанією Todwick; (6) невідкликання після зміни КБВ на Коларова І. чотирма українськими компаніями довіреностей, виданих на підконтрольну Худайнатову Е. Ю. компанію у 2017 році на тривалий час (на 8 років) та подальше не розірвання зв'язків з нею додатково свідчить про залишення пов'язаність Коларова І. з відповідачем.

218. Отже, підстав для задоволення апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна» немає.

У частині апеляційної скарги Міністерства юстиції України

219. Встановлений судом першої інстанції факт спроможності відповідача вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження активами ТОВ «Альянс Холдинг» (в певній частці), не міг бути переглянутий Судом через відсутність апеляційної скарги, якою б оскаржувалось рішення в цій частині. Водночас Суд вважає такий висновок правильним і по суті.

220. Є достатні підстави для застосування санкції стягнення в дохід держави частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» в розмірі саме 49%, оскільки у контексті обставин цієї справи не може надаватися правовий захист на території України діям (правочинам) компаній Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг», спрямованим на розмивання частки Todwick в статутному капіталі Cicerone, як недобросовісним та таким, що є зловживанням своїми правами, оскільки вони суперечать публічному порядку України, законним інтересам держави, суспільства, громадян України у здобутті додаткового ресурсу для посилення своєї обороноздатності, надання відсічі збройній агресії РФ, на відшкодування шкоди, спричиненої агресією РФ, та позбавленні такого ресурсу осіб, пов'язаних з державою-агресором, адже, зокрема:

(1) на час цих дій в Україні існували нормативні та індивідуальні акти, які чітко та недвозначно відображали законний інтерес громадян України, суспільства та держави щодо активів, опосередковано належних Худайнатову Е. Ю., у зв'язку із агресією РФ. З цими актами компанії, задіяні у розмиванні частки Todwick (Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг»), були обізнані, натомість вони не поінформували відповідні органи в Нідерландах (Палата з ПП, Міністерство фінансів) про наявність цих публічних обмежень (санкції, кримінальне провадження, арешт) з боку України, звертаючись до них з відповідними клопотаннями;

(2) комплекс цих дій, призвів чи мав призвести до «розмивання» (зменшення частки) Todwick в статутному капіталі Cicerone, а отже й частки в ТОВ «Альянс Холдинг», якою опосередковано володіє Худайнатов Е. Ю., з 49% до 2,56%;

(3) у зазначених діях наявний суттєвий український елемент: (а) ТОВ «Альянс Холдинг» є

резидентом України, (б) ця компанія є однією зі сторін договору про підписку акцій від 05.10.2022 (який передбачав необхідність додаткових випусків акцій на користь Shell та розмиття частки компанії Todwick в Cicerone), (в) ця компанія є власником майна (переважно нерухомого) на території України, і саме вона продукує доходи (прибуток) для компанії Cicerone;

(4) додаткові випуски акцій компанії Cicerone були (чи мали бути) проведені не в звичайному порядку, а як тимчасові екстраординарні забезпечувальні заходи, санкціоновані судом, правові наслідки яких можуть не бути невідворотними, та на основі очевидно непереконливої вартості власного капіталу компанії;

(5) результат додаткових випусків іменних акцій Cicerone на користь Shell не відображений в статуті компанії, тобто такі наслідки можуть не мати правового значення для будь-яких третіх осіб;

(6) висновок суду першої інстанції, за яким частка підсанкційної особи у компанії Cicerone становить 2,56 %, що відображено у реєстрах Торгової палати Нідерландів, – є помилковим, а надані третіми особами інші докази нового перерозподілу часток акціонерів не є переконливими та належними.

221. Враховуючи наведене, Суд вважає помилковими висновки суду першої інстанції, якими надано захист на території України недобросовісним діям компаній Shell, Cicerone та ТОВ «Альянс Холдинг» щодо зменшення частки Todwick в Cicerone, які є несумісними з публічним порядком України, її державними і суспільними інтересами.

222. Здійснюване втручання в право володіння 49 % часткою корпоративних прав в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» є пропорційним:

(1) відносно Худайнатов Е. Ю. з урахуванням належності санкції стягнення до оспорюваних активів, можливості досягнення нею легітимної мети у вигляді зниження спроможності росії продовжувати воєнну агресію проти України та відповідного посилення спроможності України їй протистояти;

(2) щодо Shell та Cicerone – з урахуванням (а) висновків Суду про допущені недобросовісні дії (зловживання правом), що суперечили публічному порядку України, її державним та суспільним інтересам, (б) можливості поновлення фінансового становища Shell, що існувало до перерахування фінансової допомоги ТОВ «Альянс Холдинг», (в) застосованого Судом способу виконання рішення, спрямованого на захист інтересів компанії Shell, (г) задоволення цим рішенням в тому числі інтересів компанії Shell у прагненні позбавитися від «російської присутності» в структурі власного бізнесу (щонайменше на території України), (д) невтручання цього рішення в особисте право компанії Cicerone, оскільки воно не матиме впливу ні на правовий статус компанії в Нідерландах, ні на відносини її акціонерів між собою (розподіл їх часток в Cicerone).

223. Отже, апеляційну скаргу Міністерства юстиції України слід задовольнити. Рішення суду першої інстанції в частині відмови в задоволенні позову про стягнення в дохід держави активів – скасувати. У цій частині ухвалити нове рішення про задоволення позову та визначити спосіб його виконання.

224. Керуючись статтями 5-1, 6 Закону про санкції, статтями 283-1, 317, 322 КАС, колегія суддів **ухвалила:**

1. Відмовити у задоволенні апеляційної скарги ТОВ «Альянс Ойл Україна».
2. Апеляційну скаргу Міністерства юстиції України задовольнити.
3. Рішення Вищого антикорупційного суду від 26.01.2024 в частині відмови в задоволенні позову про стягнення в дохід держави активів – скасувати.
4. У цій частині ухвалити нове рішення про задоволення позову.
5. Стягнути в дохід держави 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (код ЄДРПОУ: 34430873) у розмірі 270 836 475 грн, складеному з часток Компанії «ЦИЦЕРОН ХОЛДІНГ Б. В.», резидентство: Нідерланди, розмір частки: 552 726 929,15 грн, та Компанії «БОГСТОУН ХОЛДІНГ Б. В.», резидентство: Нідерланди, розмір частки 570,85 грн (власником 100 % корпоративних прав якого є Компанія «ЦИЦЕРОН ХОЛДІНГ Б. В.»), яка є пропорційною частці Todwick Holdings Ltd (Мальта), стосовно якої Худайнатов Едуард Юрійович може здійснювати права, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження.
6. Визначити такий спосіб виконання судового рішення – зареєструвати зміни до відомостей про розміри часток у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (код ЄДРПОУ: 34430873), за якими:
 - 49 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» зареєструвати за державою Україна;
 - 51 % частки у статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» зареєструвати за

SHELL OVERSEAS INVESTMENTS B. V. (ШЕЛЛ Оверсіз Інвестментс Б. В.) (резидентство: Нідерланди, зареєстрована у Торговому реєстрі підприємств за номером 27104660) за зверненням цієї компанії до суб'єкта державної реєстрації.

7. В іншій частині рішення Вищого антикорупційного суду від 26.01.2024 залишити без змін.

Постанова набирає законної сили негайно після проголошення та не підлягає оскарженню в касаційному порядку.

Головуючи

Судді

/підпис/
/підпис/
/підпис/

Д. Г. Михайленко

В. І. Панкулич

О. Ю. Семенников

Всього в копії 22, від
секретаря /*[Signature]*/ Катерина ВОРОНА

